

žurnál

Žurnál Univerzity Palackého v Olomouci | březen 2017 | číslo 3 | ročník 26

téma

Odkrýváme tajemství

Univerzita Palackého
v Olomouci

Genius loci...

obsah

- 2 — Archeolog z UP odhaluje ve válkou zmítaném regionu tajemství islámské středověké architektury
- 6 — Teologická fakulta se představila slovenským středoškolákům
- 6 — Výsledky výzkumů vydaly na novou knihu Muslimové v Česku
- 7 — Aplikační centrum BALUO je vhodné pro celé rodiny
- 7 — Fakultu zdravotnických věd povede znovu Jaroslav Vomáčka
- 8 — Olomoucké dny soukromého práva přilákaly na sto účastníků
- 8 — Odborníci z pedagogické fakulty zkoumali, jak na děti působí Minecraft
- 9 — Regionální centrum pokročilých technologií a materiálů rozjíždí díky evropskému grantu nový výzkum
- 9 — Medikům se otevřou další specializační oddělení Vojenské nemocnice Olomouc
- 10 — Přepište učebnice! V Olomouci vyvinuli první nekovový magnet
- 11 — Nevítaného ptačího hosta přibližuje nová kniha
- 12 — Vědci zachraňují léčivé rostliny na jihu Afriky
- 13 — Genetici získali DNA Boženy Němcové. Odhalí i její původ!
- 14 — Pocitové mapy zapojují obyvatele do rozhodování radnic
- 15 — Portrét – Marta Lucie Cincialová
- 16 — Úspěchy akademiků a studentů
- 19 — Jazykové okénko
- 20 — Kaleidoskop krátkých zpráv
- 25 — Rozhovor – Lumír Kantor: Každý den jsem udiven tím, co dokážeme
- 28 — Reportáž – Kurzy a expedice jako koření studia
- 32 — Fotostory – Akademické dny
- 33 — Zkušenost – Můj studijní rok 2016: Olomouc > Soul > Olomouc > Manila > Olomouc
- 35 — Absolvent – Marinella Danosová: Mám ráda akci
- 37 — Chodím Olomoucí
- 38 — Odkaz – Prof. Phil. Dr. Friedrich Franz, OPraem
- 39 — Zrcadlení – Nigérie
- 40 — Univerzita v síti

titulní strana: zaniklé město Starý Machmúr – plán povrchově viditelných pozůstatků zaniklého kostela, přibližně z 8.–9. století
foto: archiv České archeologické mise v severním Iráku

Žurnál | Vychází dvakrát za semestr | Registrace: MK ČR E 12524, ISSN 1804-6754
Vydává Univerzita Palackého v Olomouci, Křížkovského 8, 771 47 Olomouc
IČ: 61989592 | Předseda redakční rady: Petr Bilík | Vedoucí redakce: Ivana Pustějovská | Layout: Věra Marešová | Sazba: Michaela Cyprová | Korekce: Jiří Slavík
Redakce | Biskupské nám. 1, Olomouc | telefon: 585 631 155 | e-mail: zurnal@upol.cz
Tisk | Profi-tisk group Olomouc | Náklad 4 000 ks

Vážení kolegové, milí studenti
a přátelé Univerzity Palackého,

v posledních měsících jsme se mohli na univerzitě těšit z několika skutečností, které posouvají naši instituci na mezinárodní úroveň a bezprostředně ji propojují nejen s evropským kontinentem, ale i s dalšími světadíly. Prezentovali jsme úspěchy našeho excelentního výzkumu v USA, v Asii i Austrálii a především opět stouplo zastoupení zahraničních studentů v naší akademické obci. Zesílili jsme naši přítomnost na Slovensku a v Polsku, odkud, doufáme, přibudou budoucí uchazeči.

Jsem velmi rád, že můžeme vám, čtenářům našeho univerzitního časopisu, ukázat alespoň část z pestré mozaiky příběhů, objevů a událostí, které se s naší alma mater pojí. Stěžejním tématem tohoto čísla je odhalování tajemství – tajemství minulosti, života, vědy či spirituality. Doufám, že až budete listovat naším Žurnálem, budete stejně jako já fascinováni například prací kolegů archeologů v iráckém Kurdistánu nebo objevem nekovového magnetu, díky kterému vědci z Univerzity Palackého přepisují učebnice fyziky. Jak je již z těchto dvou příkladů patrné, aktivity našich akademiků, vědců i studentů se zdaleka neomezují jen na Olomouc, ale už dávno překročily hranice města, země i kontinentu. Zkrátka, Univerzita Palackého se zajímá o svět. A svět se zajímá o Univerzitu Palackého.

Jaroslav Miller
rektor Univerzity Palackého

téma

text: Milada Hronová
foto: Gabriela Knýblová

Satelitey, GPS a odvaha

Archeolog z UP odhaluje ve válkou zmítaném regionu tajemství islámské středověké architektury

Touhu poodhalit roušku tajemství středověkých staveb Blízkého východu v něm vzbudila egyptská Káhira. Od té doby, kdy Karel Nováček, archeolog Univerzity Palackého, viděl její stavby poprvé, intenzivně pracuje na tom, aby odhalil nové poznatky o islámské středověké architektuře, včetně té unikátní z Mosulu. Architektuře, která neprávem stojí ve stínu významných starověkých monumentů, má mnohé společné s architekturou evropského středověku a která vinou válečného konfliktu světa téměř mizí před očima.

„Káhira je učebnicí islámské architektury. Právě tam jsem si před sedmnácti lety uvědomil, jak hodně jsou její stavby spojené s naší evropskou středověkou architekturou. A také jak žalostně málo se o nich vlastně ví,“ říká Karel Nováček, člen katedry historie Filozofické fakulty UP. Když odjel do země pyramid na stáž, byl ještě doktorandem dějin architektury na Českém vysokém učení technickém v Praze a ta „pravá“ archeologie na něj teprve čekala.

V Egyptě mladý vědec pochopil, že objekty, které nepřitahují řadového turistu, mohou být pro stavebního historika doslova učebnicí. „V 80. letech minulého století postihlo Káhiru velké zemětřesení, Egypťané ponechali řadu staveb svému osudu. Horní patra domů tak zasypala přízemní podlaží, z nichž zůstala stát torza. Později lidé začali historické domy i celé ulice různým způsobem zabydlovat. Stavební historik tak dnes má jedinečnou možnost pozorovat, jak se historické domy vyvíjely až do současnosti. Při srovnávání s tím, co jsem znal ze středověké střední Evropy, jsem se tehdy rozhodl, že středověká města Blízkého východu musím probádat víc,“ vzpomíná na jedny z určujících okamžiků své kariéry Karel Nováček. A právě prostřednictvím architektury se dodnes dívá na archeologii.

Válka přináší nadhled

Nějakou dobu hledal příležitost, jak se k islámským stavbám znovu dostat. Když pak v roce 2006 dostal nabídku odjet do iráckého Kurdistanu, nezaváhal. Od té doby se plně zaměřuje na tzv. islámské období, tedy úsek mezi 7. až 19. stoletím po Kristu, kdy byla velká část obyvatel tohoto re-

gionu křesťanská. Založil českou archeologickou misi v Iráku a kromě toho jezdí do této oblasti i jako člen různých zahraničních týmů.

Pracuje v regionu, který máme z televize spojený s válečným konfliktem a tzv. Islámským státem. Karel Nováček zdůrazňuje, že historie ani přítomnost není tak černobílá jako v televizních šotech. „Náš tým pravidelně pobývá v Arbílu, který leží pouhých 90 kilometrů od Mosulu. Zatímco Mosul je už od roku 2003 západnímu badateli nepřístupný, Arbíl je překotně rostoucí, civilizované a bezpečné město, donedávna žijící z ropných obligací,“ zdůrazňuje Nováček. Při svých misích bydlí s kolegy většinou v betonových domech jak v křesťanských, tak v muslimských čtvrtích. „V muslimských čtvrtích je v noci větší klid a méně konzumu než v křesťanských enklávách,“ srovnává archeolog.

Při svých několikátýdenních pobytech bývá v každodenním kontaktu i s místními obyvateli. Zkušenosti má dobré.

„Lidé jsou tam otevření, srdečně s vámi promluví. Nikdy jsem nezažil, že by měl někdo například negativní poznámku na adresu Evropy. Dokonce mám pocit, že se jejich nadhled prohloubil s válkou, ekonomickými a zároveň i existenčními problémy. Skoro každý v Arbílu má totiž v rodině někoho, kdo padl na frontě v bojích s radikální skupinou Islámský stát. Přesto tamní lidé řeší všechny problémy víc v klidu než my. Pro Evropana je velmi poučné jejich nadhled sledovat. Uvědomí si totiž, co je v životě důležité. V žádném případě bych neřekl, že bychom byli v Evropě celkově spokojenější,“ tvrdí Nováček. →

Karel Nováček (* 1968)

Původně archeolog středověku se specializací na české země. Člen katedry historie FF UP. Od roku 2006 se mimo jiné věnuje středověké městské síti v severovýchodní Mezopotámii. Je hlavním autorem v Oxfordu publikované monografie *Medieval Urban Landscape in Northeastern Mesopotamia*. V Galerii Věda a umění Akademie věd ČR byla i díky jeho výzkumům instalována výstava *Ohrožená architektura města Mosulu*, která seznámila návštěvníky s architektonickým dědictvím města, jehož osud závažně poznamenaly ideologicky motivované útoky radikální skupiny Islámský stát. Expozice návštěvníkům ukázala, jak lze architektonické památky zkoumat „na dálku“. Některé zničené mosulské památky tak zásluhou českých odborníků na výstavě znovu získaly svou původní, byť virtuální podobu.

Prastarý hřbitov v horském údolí nedaleko Machmúru, čítající kolem 5 000 viditelných hrobů.

Archeologové se satelitem

Archeologové dneška si už rozhodně nevystačí s tradičním měřítkem, špachtlí a lopatkou. Do týmu Karla Nováčka proto patří i specialista na využití satelitních snímků. „Lenka Starková, specialista na krajinnou archeologii a práci s družicovými daty, je stěžejní součástí týmu. Moderní technologie včetně satelitních snímků dnes k práci nutně potřebujeme,“ dodává Karel Nováček.

Svým zaměřením na středověké islámské památky v Iráku patří v Evropě k průkopníkům. „Archeologové, kteří jezdili nebo jezdí do Mezopotámie, se většinou zabývají asyrským obdobím, dobou bronzovou nebo ještě staršími obdobími. Nejmladší vrstva osídlení zajímá málokoho. Jen tak si totiž vysvětlují, že světu mohly uniknout informace o zhruba patnácti zaniklých městech, která jsou i dnes v tamním terénu dobře viditelná,“ popisuje Karel Nováček cenné archeologické památky, o nichž už řadu let sbírá data ze základny v Arbílu. Jeho práce obvykle vypadá tak, že s týmem vyjždí na různá místa, o kterých je díky satelitním snímkům přesvědčen, že skrývají zaniklou archeologickou lokalitu. Ze snímku je schopen odhadnout, jak je památka velká, jak je přibližně stará i v jakém je stavu. Potom se už orientuje pomocí GPS.

„Jen pro představu, mluvíme o regionu, který je velký asi jako Plzeňský kraj. Na tomto území je zhruba deset středověkých měst, která nás zajímají. Provádíme základní povrchový průzkum a do-

kumentaci toho, co je na povrchu vidět,“ popisuje Nováček.

Špičková technologie ani letité zkušenosti ale nejsou zárukou toho, že archeolog skutečně na památku narazí. „Ten nejsilnější okamžik nastane až ve chvíli, kdy osobně zjistíte, že pozůstatky osídlení jsou nejen tam, kde je očekáváte, ale že jsou i z té doby, kterou zkoumáte,“ popisuje chvíle napětí archeolog. Ze satelitního snímku totiž pozná pouze to, že v určitém místě jsou nějaké antropogenní stopy zaniklých usedlostí a velkých staveb. Ty však mohou být jen třicet let staré, nebo pocházet až z neolitu. Rozmezí tak činí i deset tisíc let.

„Když se trefitte do období, které zkoumáte, začne se ve vaši hlavě odvíjet hromada souvislostí, vědecká fantazie začne žít naplno. To je mimořádně cenný okamžik,“ svěčuje se Karel Nováček. Vůbec přitom neuvažuje o nebezpečí, které mu hrozí. Přitom ví, že ve volné krajině může narazit na jedovaté pavouky, hady, škorpiony a kdejakou jinou havěť.

„Pro štěstí mám talismany od svých dětí. Největším nebezpečím jsou tam pro mě toulaví a hodně dotěrní psi. Psů se odjakživa bojím,“ usmívá se.

Digitální modely: budoucnost mosulské architektury

Ne všechna místa jsou však českým archeologům přístupná tak, jako ta kolem Arbílu. Válkou zmítaný region ukrývá některé pozůstatky měst i v dlouhodobě nepřístupných oblastech středního Tigridu.

Podobně jako největší město severního Iráku Mosul, jehož zkázu vědci mapují už několik let pouze prostřednictvím satelitních snímků.

„Radikální skupina Islámský stát tam zničila 47 architektonických památek. Až na dvě výjimky jde o stavby náboženského určení, v naprosté většině islámské mešity, mauzolea, hrobky, hroby. Důsledky jsou katastrofální. Mosul přišel o nejcennější památky z 12. a 13. století, které utvářely jeho panorama a specifický vzhled.“ Mosulská architektura je podle olomouckého vědce naprosto unikátní, protože ji budovali stavitelé, kteří měli rozsáhlé zkušenosti s křesťanskými stavbami. Tyto zkušenosti přenášeli do šíitské architektury.

„Je obrovská škoda, že je tak snižována diverzita světového kulturního dědictví. Mosulský architektonický fenomén je dodneška málo prozkoumaný, není řádně zdokumentovaný a nikde na světě ho už nenajdeme,“ dodává Nováček. Dokumentace mosulských staveb je podle něj navíc rozptýlená v nejrůznějších sbírkách, často v soukromém držení, a jen velmi malá část z ní se objeví na internetu.

„Snažíme se posbírat vše, co se dá. Děláme důkladnou dokumentaci veškerého ničení v tomto městě. Pronikáme do soukromých sbírek, využíváme pozůstatosti badatelů, kteří Mosul navštívili. Navazujeme kontakty s lidmi, kteří z města pocházejí, pracují v něm nebo v něm pobývali,“ popisuje složitou záchrannou

◀ Zaniklé město Starý Machmúr, pahorek skrývající zaniklý hrad – patrně rezidenci křesťanského aristokrata – z doby krátce po příchodu islámu.

▼ Zaniklé město Starý Machmúr – povrchové nálezy keramických zlomků poskytují neocenitelnou informaci o datování této části lokality.

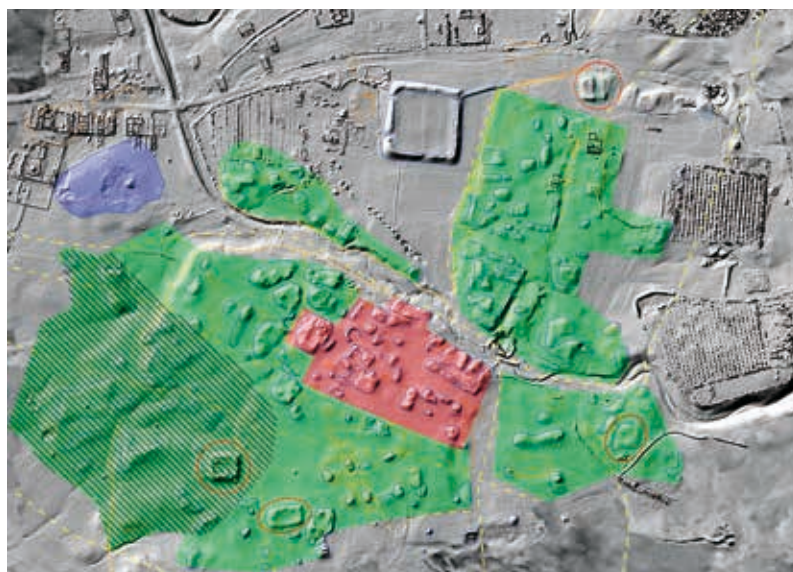
▼
▼
Digitální model terénu ukazuje Starý Machmúr v povodí středního Tigridu, jehož pozůstatky jsou nezvykle dobře zachovány na povrchu terénu. Město zaniklo v 9. století, asi dvě stě let po příchodu islámu. Jeho jádrem mohl být historicky známý kostel a klášter Bet Margána (červená plocha), který byl doplněn o rozsáhlé, neopevněné městské čtvrti (zeleně). Okraje sídliště lemovaly čtvercové hrady místní křesťanské aristokracie (červeně tečkované obrysy).

činnost, nesrovnatelnou s terénní prací kolem Arbílu.

Opatrný optimista

V moři negativních zpráv však i v této chvíli archeolog Univerzity Palackého vyzdvihuje pozitivní moment: „V létě 2016 jsem se dostal ke knize, v níž jsou publikovány mapy z nového územního plánu Mosulu a zaznamenány všechny památky a sakrální stavby. Odhalil jsem přitom další čtyři stavby, které nám unikly. Když jsme nedávno porovnali satelitní snímek ze srpna 2015 se snímkem ze září 2016, museli jsme s úlevou konstatovat, že se mosulské ničení zastavilo,“ říká Nováček. Je ale jen mírným optimistou, protože ví, že další škody budou nevyhnutelně provázet probíhající osvobozovací operaci. Navíc nevěří, že by se zničené objekty mohly v dohledné době dočkat kvalitní rekonstrukce.

Až právě obří devastace Mosulu a ničění kulturního dědictví v regionu upoutaly pozornost několika zahraničních vědeckých týmů, které se začaly o památky islámského období zajímat. Karel Nováček s nimi úspěšně spolupracuje. I proto se letos v září znovu vydá do Arbílu, aby společně objevovali pozůstatky opomíjeného islámského středověku. Díky nedávno navázané spolupráci mezi Univerzitou Palackého a Památkovým inspektorátem v iráckém Kirkúku bude také učit tamní mladé archeology. „Chceme je naučit, jak lépe chránit historické dědictví své země.“

8 fakult 1 univerzita

Teologická fakulta se představila slovenským středoškolákům

S možnostmi studia na cyrilometodějské teologické fakultě se měli možnost podrobně seznámit studenti vybraných středních škol na Slovensku. Studijní obory, informace o profesním uplatnění, fakultě i Univerzitě Palackého jim představili děkan Peter Tavel a proděkanka Lucie Cincialová spolu se zástupci současných posluchačů.

K rozhodnutí o „misi“ v několika slovenských městech vedla fakultu snaha získat další potenciální zájemce o studium a aktivně tak reagovat na nepříznivý demografický vývoj v posledních letech. „Snižující se počet studentů zatím není nijak drama-

tický, uvědomili jsme si však, že náš přístup byl dosud poměrně pasivní. Navíc máme zkušenosti našich studentů, kteří propagují studium na veletrzích Gaudeamus. Zájemcům musejí opakovaně zdůrazňovat, že se u nás nestuduje pouze na kněze, že teologii studují i laici a že nabízíme také dva velké obory – Sociální práci a Sociální pedagogiku. To bývá pro uchazeče naprosto novinka,“ vysvětlila proděkanka Lucie Cincialová.

Během pěti dnů navštívili zástupci fakulty dvanáct středních škol napříč celou Slovenskou republikou od Košic po Bratislavu. Středoškolákům nabídli konkrétní

informace o jednotlivých studijních oborech, zkušenosti současných posluchačů i krátké videomedailony absolventů. „Osobní návštěva se nám zdála být nejefektivnější, podle našeho názoru jsou středoškoláci často přehlaceni informacemi z internetu. Když si s nimi promluvíme ‚na živo‘ a připojíme výpovědi absolventů, bezprostředně se mohou přesvědčit, co všechno je možné u nás studovat a jaké uplatnění mohou získat. Zároveň jsme propagovali celou univerzitu a pro mnohé to byl objev,“ doplnila Lucie Cincialová. V podobných aktivitách hodlá vedení teologické fakulty pokračovat i v budoucnu. (mav)

Výsledky výzkumů vydaly na novou knihu Muslimové v Česku

Univerzita Palackého se podílela na vzniku téměř pětisetstránkové knihy Muslimové v Česku s podtitulem Etablování muslimů a islámu na veřejnosti. Daniel Topinka z katedry sociologie, andragogiky a kulturní antropologie filozofické fakulty v ní nabízí pestřejší pohled na muslimy žijící v České republice.

Kniha provází čtenáře etapami výzkumu, který jí předcházela. Je členěna do čtyř hlavních částí. „První část se věnuje muslimům a islámu po roce 1989, druhá muslimům a islámu v perspektivě správy věcí veřejných, třetí muslimům a islámu viděným optikou veřejnosti a médií a nakonec interpretacím samých muslimů. Je navíc i příspěvkem do diskuse, která se v posledních letech v české společnosti rozpoutala,“ řekl Daniel Topinka. Kniha se tak věnuje na-

příklad problematice muslimů v nemocnicích, lázních a věznicích, muslimským hřbitovům, rituální porážce, obrazu muslimů v učebnicích či v médiích. Informace v ní najdou nejen akademici, ale i čtenáři z řad zaměstnanců státní správy, samosprávy či neziskových organizací.

„Můj zájem o danou problematiku pokračuje hranice pozornosti, kterou na sebe islám v poslední době v Česku poutá. Výzkumně se o něj zajímám od roku 2006,“ doplnil editor Daniel Topinka. Jeho nová publikace, na níž spolupracoval s dalšími čtrnácti kolegy, přináší výsledky bádání, které se uskutečnilo v letech 2013–2016. Kniha Muslimové v Česku – Etablování muslimů a islámu na veřejnosti vyšla v edici Filosofie a náboženství vydavatelství společenskovední literatury Barrister & Principal. (map)

Aplikační centrum BALUO je vhodné pro celé rodiny

O svůj nejen fyzický rozvoj může v Aplikačním centru BALUO fakulty tělesné kultury pečovat celá rodina. S letním semestrem centrum otevřelo možnost registrace také pro děti od tří do sedmnácti let a neustále se rozšiřující nabídka diagnostických služeb a pohybových aktivit je tak přístupná všem zájemcům.

„Registrace je spjata s celou řadou výhod, jako je zdarma hodina na bazénu či

ve fitness, stanovení takzvané diagnostické startovací čáry s interpretací výsledků a doporučení pohybových aktivit, konzultace s fitness trenérem a příprava tréninkového programu ve smart fitness. Registrovaní klienti mají svůj profil se všemi výstupy z absolvovaných měření a pohybových aktivit a také účast na odborných či vzdělávacích seminářích zdarma či za zvýhodněnou cenu. Rodičům nejmenších

klientů nabízíme v rámci registrace konzultaci s odborníkem na pohybové aktivity dětí, snahou je přitom vypěstování kladného vztahu k pohybu,“ uvedla ředitelka centra Ilona Hapková.

Upozornila přitom, že centrum nabízí zvýhodněný roční registrační poplatek také pro studenty a zaměstnance Univerzity Palackého, výhodnější ceník mohou využít i při následné rezervaci jednotlivých aktivit a služeb.

V současnosti je v Aplikačním centru BALUO registrováno na tři sta lidí, kterým není lhostejná jejich kondice a kteří se zároveň podílejí na výzkumu efektu aktivního životního stylu na vybrané ukazatele zdraví. Další zájemci najdou potřebné informace na www.acbaluo.cz nebo se mohou přijít do jedinečného komplexu vědeckotechnického parku zaměřeného na podporu pohybové aktivity podívat během připravovaných akcí. (vim)

Výstavbu AC BALUO umožnilo poskytnutí dotace z Operačního programu Podnikání a inovace.

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI

Fakultu zdravotnických věd povede znovu Jaroslav Vomáčka

Prvního března se vedení fakulty zdravotnických věd ujal její staronový děkan Jaroslav Vomáčka. Do funkce pro období 2017–2021 jej na návrh fakultního akademického senátu jmenoval rektor Jaroslav Miller.

Ve svém druhém funkčním období se chce staronový děkan zaměřit na další rozvoj a stabilizaci fakulty ve všech oblastech jejího působení. V příštích čtyřech letech by měla fakulta pod jeho vedením rozšířit nabídku nových studijních oborů v českém, případně i v anglickém jazyce, posílit studentské zahraniční mobility a rozvíjet odbornou kvalifikaci akademických pracovníků. Intenzivní pozornost chce věnovat také vědecké, vývojové a výzkumné činnosti a usilovat o její užší propojenost s ekonomickou a společenskou praxí. Součástí toho by měla být výchova a získávání nových vědců rozvíjením dok-

torských studijních programů i prohlubování mezinárodní spolupráce.

Jedním z důležitých kroků v příštích letech bude také příprava projektu a realizace výstavby nového sídla fakulty. „Vybudování nové moderní budovy FZV je klíčové pro materiálně-technické sjednocování fakulty i pro rozvoj a rozšíření struktury studijních oborů a programů. Několik oborů je již připraveno k akreditaci a pro jejich rozvoj a současně rozvoj Centra vědy a výuky a Centra praktických dovedností je nezbytně nutná dostatečná prostorová kapacita,“ vysvětlil Jaroslav Vomáčka.

O jeho znovuzvolení rozhodli členové fakultního akademického senátu hned v prvním kole volby 26. ledna. Svůj volební program a vizi fakulty pro nadcházející období představil o týden dřív na setkání s akademickou obcí jako jediný kandidát na děkanskou funkci. (mav)

8 fakult
1 univerzita

Olomoucké dny soukromého práva přilákaly na sto účastníků

Na judikaturu tuzemských i zahraničních soudů a její vliv na výklad právních norem se zaměřil letošní ročník mezinárodní vědecké konference Olomoucké dny soukromého práva. Pořádala ji katedra soukromého práva a civilního procesu Právnické fakulty UP. Sedmý ročník symposia přilákal do Olomouce na sto účastníků.

Konference má už od svého vzniku dva hlavní cíle. Prvním je umožnit mladým vědeckým pracovníkům setkání s předními českými i zahraničními experty, druhým pak odborná diskuze na zvolená témata. „Z počátku šlo o malou katedrovou konferenci, kdy jsme k nám pozvali doktorandy z oboru. Jsem rád, že se nám daří konferenci rozšiřovat. Rok od roku přibývá účastní-

ků, zvýšili jsme počet sekcí,“ zhodnotil za organizátory Ondřej Šmíd. Záštitu nad odborným setkáním převzali děkanka fakulty Zdenka Papoušková a Ivo Telec, vedoucí pořádací katedry.

V rámci plenárního zasedání si účastníci mohli vyslechnout například příspěvek hlavního autora nového občanského zákoníku Karla Eliáše z Ústavu státu a práva Akademie věd ČR (na snímku), Róberta Dobrovodského, odborníka na rodinné právo z Právnické fakulty Trnavské univerzity, Petra Sedláka z Krajského soudu v Brně nebo Slávky Karkoškové, odbornice na sociálně-právní ochranu dětí. Domácí fakultu reprezentoval Pavel Petr. Ve druhé části konference již účastníci jednali ve

čtyřech sekcích – Aktuální otázky soukromého práva ve světle judikatury, Výklad procesních norem v judikatuře soudů, Vliv judikatury na rodinné právo, Judikatura soudu jako fenomén dnešního světa, která byla zaměřena na právo pracovní.

Hlavním výstupem z jednodenní konference bude elektronický sborník příspěvků. Navíc vybrané odborné práce, které projdou recenzním řízením, publikují pořadatelé v periodiku Acta Iuridica Olomouciensis.

Organizátoři by v budoucnu chtěli program konference rozšířit. „Chtěli bychom zařadit například sekci zaměřenou na obchodní právo, zejména na korporace,“ naznačil Ondřej Šmíd. (eha)

Odborníci z pedagogické fakulty zkoumali, jak na děti působí Minecraft

Centrum prevence rizikové virtuální komunikace Pedagogické fakulty UP zkoumalo oblíbenou počítačovou hru Minecraft a její vliv na dětskou populaci. V českém prostředí se výzkum s názvem Fenomén Minecraft uskutečnil ve spolupráci s firmami Google a Vodafone. Zapojilo se do něj více než 2 300 aktivních, především dětských hráčů ze všech krajů ČR.

Minecraft patří k velmi oblíbeným počítačovým hrám českých dětí. „Orientuje se především na dětskou kreativitu a její rozvoj. Inspiruje, poskytuje prostor k sebevyjádření, podporuje kooperaci mezi uživateli, rozvíjí dětskou fantazii. Pro děti je však tato hra natolik přitažlivá, že velmi rychle dokáže vyplnit veškerý jejich volný čas a potlačit tak ostatní aktivity,“ řekl

Kamil Kopecký z Centra prevence rizikové virtuální komunikace PdF UP. Výsledky několikaměsíčního výzkumu podle něj prokázaly, že děti tráví u této hry nadměru volného času. Stejně jako v ostatních online prostředích, i v této hře se poměrně velké množství hráčů stává obětí různých méně vážných či vážnějších forem kybernetické agrese. „Pozitivní informací však je, že se více než 41 procent hráčů nsetkalo s žádnou rizikovou formou komunikace a žádným rizikovým jevem. Minecraft je prostředí, které je v zásadě bezpečné,“ zdůraznil Kamil Kopecký. Velmi důležitá je však podle něj kritická role rodičů a jejich schopnost věnovat patřičnou pozornost i aktivitám, které jejich děti v online a digitálním světě prožívají. (map)

Regionální centrum pokročilých technologií a materiálů rozjíždí díky evropskému grantu nový výzkum

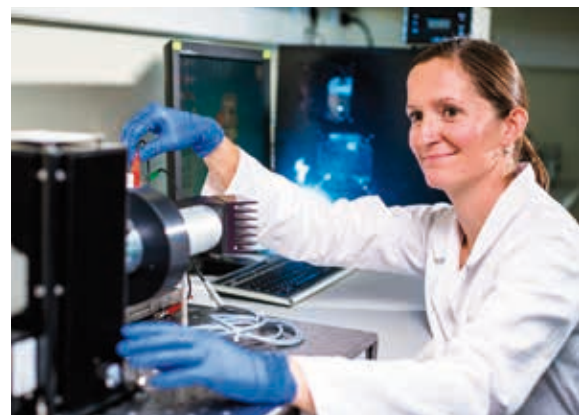
Vývojem takzvaných hybridních nanomateriálů, které umožní účinné solární štěpení vody a získání vodíku coby významného udržitelného zdroje energie, se začali zabývat vědci v Regionálním centru pokročilých technologií a materiálů (RCPTM). Díky podpoře z Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání se problematice věnuje nový tým vedený světovou kapacitou v oblasti materiálové chemie, fotoelektrochemie a obnovitelné energie Patrikem Schumkem. V Česku vznikne 32 obdobných excelentních týmů, celkem bylo podáno 105 žádostí.

Vodík je považován za energetický zdroj budoucnosti šetrný k životnímu prostředí. Olomoučtí vědci se zaměřují na způsob, kdy je možné jej získávat z vody za využití sluneční energie v rámci tzv. fotoelektrochemického děje. Zejména pro optimalizaci anodických fotokatalyzátorů využijí

osvědčené a levné materiály, jako jsou oxid železitý nebo oxid titaničitý, a vylepší jejich vlastnosti.

„Přes mnoho výhod, jako jsou především nízká cena, netoxičita, dostupnost ve velkém měřítku nebo chemická stabilita, vykazují tyto materiály některé nedostatky, které prozatím znemožňují jejich velkokapacitní uplatnění při produkci zelené a levné energie. Projekt si klade za cíl odstranit tyto nedostatky kombinací oxidů kovů s nanokrystalickými materiály, jež v našem centru dlouhodobě studujeme,“ objasnil záměry ředitel RCPTM Radek Zbořil, podle něj vzniklé hybridní struktury zvýší účinnost fotokatalytického děje, a tedy i objem vyráběného vodíku. To by mělo zpřístupnit nové technologie reálné praxi.

Na řešení projektu budou vědci spolupracovat například s výzkumníky z USA,

Dánska, Švýcarska, Francie nebo Jižní Korea. Projekt Pokročilé hybridní nanostruktury pro aplikaci v obnovitelných zdrojích energie potrvá sedm let, dotace činí přes 130 milionů korun. (srd)

Medikům se otevřou další specializační oddělení Vojenské nemocnice Olomouc

Výrazné rozšíření praktické výuky olomouckých studentů medicíny přináší aktualizovaná smlouva, kterou podepsali děkan lékařské fakulty Milan Kolář a ředitel Vojenské nemocnice Olomouc Martin Svoboda. Díky ní získají medici praxi ve větším počtu lékařských specializací. Stáže budou moci navíc absolvovat už od druhého ročníku studia.

Dosavadní rámcová smlouva mezi fakultou a nemocnicí umožňovala studentské stáže pouze v oblasti vnitřního lékařství a chirurgie. „Týkalo se to navíc jen vybraných ročníků. Aktualizace nyní rozšiřuje možnosti praktické výuky pro studenty druhého až šestého ročníku všeobecného lékařství. Vztahuje se na všechny obory, na kterých se domluvíme v rámci příslušného akademického roku. Výukovým pracovištěm se například stane i oddělení následné intenzivní péče pro dětské pacienty, nově otevřené špičkové pracoviště Vojenské nemocnice,“ uvedl děkan Milan Kolář. Nová smlouva, která podle něj přinese také výrazné zjednodušení administrativy studentských praxí, se promítne do výuky od příštího akademického roku. „Nyní je třeba nastavit sylaby a výuku

v jednotlivých předmětech, včetně anglických studijních programů,“ doplnil děkan.

Přínos nově nastavené spolupráce potvrdil také ředitel Vojenské nemocnice Martin Svoboda. Výuka studentů podle něj přináší nové podněty pro další vzdělávání a profesní rozvoj samotných lékařů. „Musíme se na ni dobře připravovat, stále se učit a mít aktuální znalosti. Je pro nás velmi dobré, že nezakrníme a že se naše

práce nestane rutinou,“ uvedl Martin Svoboda. Nově aktualizovanou smlouvu vedení obou institucí oceňuje jako doklad stále intenzivnější spolupráce. „V posledních letech se do ní zapojuje stále více oddělení, studentů přibývá a jejich kvalita se výrazně zvyšuje. Jsme rádi, že se na jejich vzdělávání můžeme podílet, je to pro nás prestižní záležitost,“ potvrdil Martin Svoboda. (mav)

objev

text: Martina Šaradínová
ilustrace: Martin Pykal | foto: RCPTM

Přepište učebnice! V Olomouci vyvinuli první nekovový magnet

Ilustrace prvního organického magnetu na bázi grafenu s magnetickým uspořádáním při pokojové teplotě.

Vtisknout magnetické vlastnosti jiným než kovovým materiálům – to byl sen mnoha generací badatelů. V realitu ho proměnili vědci z Regionálního centra pokročilých technologií a materiálů (RCPTM). S využitím grafenu, supertenkové formy uhlíku, připravili první nekovový magnet, který je funkční i při pokojové teplotě a v budoucnu by mohl najít uplatnění například v biomedicíně nebo elektronice. Práci, jež boří zažitá dogmata, publikoval nedávno prestižní časopis *Nature Communications*.

Všechny doposud využívané magnetické materiály jsou na bázi kovů a jejich sloučenin. Cílem olomouckých vědců bylo připravit magnet organický. Při jeho vývoji vsadili na materiál posledního desetiletí, s nímž mají navíc bohaté zkušenosti – grafen, tedy jedinou dvoudimenzionální vrstvu atomů uhlíku.

„Již několik let jsme tušili, že cesta k magnetickému uhlíku by mohla vést právě přes grafen. Jeho chemickou úpravou pomocí dalších nekovových prvků, jako jsou fluor, vodík a kyslík, jsme vytvořili nové zdroje magnetických momentů, které spolu úžasně komunikují i při pokojové teplotě. Znamená to obrovský posun v možnostech využití organických mag-

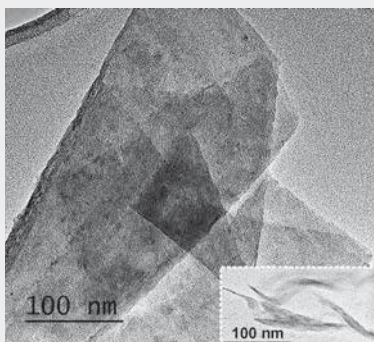
netů,“ řekl hlavní autor projektu a ředitel RCPTM Radek Zbořil.

Vznikl i teoretický model

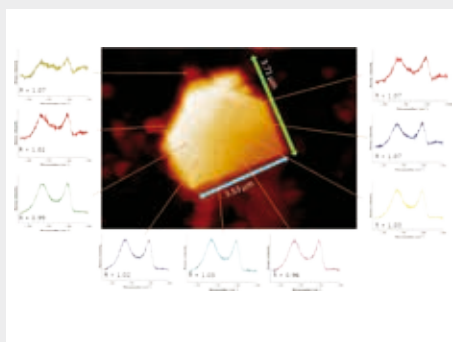
Na práci se podíleli výhradně olomoučtí vědci, kteří vysvětlili i původ magnetismu v těchto uhlíkových materiálech. „V kovových systémech jsou magnetické jevy způsobeny elektrony ve struktuře atomů kovů. V organických magnetech, které jsme vyvinuli, za nimi stojí nekovové chemické radikály, které nesou volné elektrony,“ upřesnil spoluautor teoretického modelu Michal Otyepka, který se na projektu podílel v rámci řešení prestižního grantu Evropské výzkumné rady (ERC). „Jsem rád, že hned první práce

na ERC projektu přinesla tak zásadní výsledky,“ dodal.

Cesta k praktickému využití organického magnetu může být dlouhá, aplikací se ale nabízí celá řada. „Myslím, že nejen náš tým, ale široká vědecká komunita bude chtít využít obrovský povrch grafenu a jeho unikátní vodivostní či elektronické parametry v kombinaci s magnetickými vlastnostmi. Nabízí se uplatnění ve spintronice a elektronice, ale i v medicíně při cíleném transportu léčiv či separaci molekul s využitím vnějšího magnetického pole,“ naznačil směry dalšího výzkumu Jiří Tuček, odborník na magnetismus pevných materiálů. Na aplikacích organických magnetů i vývoji přesných teoretic-

Fotografie nového derivátu grafenu – hydroxofluorografenu – z vysokorozlišovacího elektronového mikroskopu.

Mapování nového derivátu grafenu – hydroxofluorografenu – pomocí metody kombinované mikroskopie atomárních sil a Ramanovy spektroskopie.

Fotografie koloidní disperze hydroxofluorografenu.

kých modelů čeští vědci spolupracují s kolegy z Japonska či Belgie.

Ve výzkumu magnetismu se daří

Na konci minulého roku zdejší tým publikoval v Nature Communications také objev nejmenších kovových magnetů. Oba

výjimečné výsledky by ale nemusely být na tomto poli poslední. „Jsme velmi daleko ve vývoji prvních magnetických molekul, s nimiž lze manipulovat při pokojové teplotě. Experimenty tuto možnost jasně potvrzují. Pracujeme teď společně se skupinou profesora Pavla Hobzy na

teoretickém vysvětlení unikátního chování takových molekulárních magnetů. Moc bych si přál, abychom do třetice byli rychlejší než konkurence, hlavně s ohledem na možný nedozírný dopad například v molekulární elektronice a senzori- ce,“ uzavřel Zbořil.

Nevítaného ptačího hosta přibližuje nová kniha

Životem ptačího vetřelce, kukačky obecné, provází nová kniha *The Cuckoo – The Uninvited Guest* plná unikátních snímků fotografa Oldřicha Mikulici. Vydalo ji nakladatelství Wild Nature Press ve Velké Británii a jedním z autorů, kteří shrnují výsledky mnohaletých výzkumů tohoto ptačího druhu, je Tomáš Grim z katedry zoologie přírodovědecké fakulty.

Kniha provází celým životním cyklem kukačky od snesení vejce přes vylíhnutí, péči o mládě v hnízdě i mimo ně. „Vycházeli jsme z literatury publikované od 18. století po současnost, některé poznatky jsme aktualizovali dokonce ještě v korekturách. Zahrnuli jsme i dosud nepublikované nové názory. Také jsme se snažili vymýtit dlouho tradované bludy o kukačkách a seznamujeme čtenáře s tím, jak se výzkum těchto ptáků provádí,“ uvedl Grim.

O kukačce obecné vyšlo kromě několika tisíc článků i 40 samostatných knih. Poslední titul se však výrazně odlišuje především unikátními fotografiemi. „Dosud nevyšla žádná publikace, která by fotograficky doložila život kukačky v takovém detailu a v takové technické kvalitě. Oldřich Mikulica proseděl v krytu tisíce hodin a za-

chytil i věci, které zatím žádný výzkumník ani neviděl,“ prozradil Grim.

Populárně-naučná publikace vzbudila velmi pozitivní ohlas i u odborné veřejnosti a britský časopis BBC Wildlife ji vyhlásil „Knihou měsíce“. Například jeden z předních světových biologů Tim Birkhead

v recenzi pro časopis BBC Wildlife na knize oceňuje její „výjimečné fotografie, text i celkový design“. Spolu s olomouckým ornitologem se na přípravě textu a koncepci knihy podíleli norský ornitolog Bard G. Stokke, dalším autorem byl Karl Schulze-Hagen. (srd)

Vědci zachraňují léčivé rostliny na jihu Afriky

Ohrožené druhy léčivých rostlin v Jihoafrické republice pomáhají zachraňovat vědci z Centra regionu Haná pro biotechnologický a zemědělský výzkum (CRH). Pro tamní partnery vyvíjejí speciální deriváty rostlinných hormonů, díky nimž rostliny ve sterilním prostředí nejen rychle vyrostou, ale následně nemají problémy s aklimatizací ve skleníku ani ve volné přírodě. Během patnáctileté spolupráce čeští výzkumníci významně přispěli k záchraně nejméně deseti druhů rostlin.

Jihoafričtí badatelé využívají k množení ohrožených rostlin metodu mikropropagace in vitro, kterou běžně uplatňují i komerční firmy například pro pěstování pokojových rostlin či orchidejí. Z rostliny se odebere její malá část – explantát, z něž ve sterilních podmínkách vyrostle „ve zkumavce“ celá rostlina. Potřebuje k tomu ale i speciální médium s rostlinnými hormony – zejména cytokininy a auxiny. Právě tyto fytohormony, které stimulují buněčné dělení, olomoučtí vědci studují řadu let a výsledky výzkumu mohou aplikovat i v rámci česko-jihoafrické spolupráce. Přicházejí na pomoc v případech, kdy běžně užívané a komerčně dostupné růstové regulátory pro množení rostlin nestačí.

„Díky dlouholetému výzkumu i vzájemné spolupráci dnes pro naše partnery

umíme připravit fytohormony na míru pro konkrétní rostlinné druhy. Máme už totiž identifikované možné problémy a víme, co je jejich příčinou na molekulární úrovni. Proto pro určité druhy rostlin cíleně vyvíjíme látky, abychom potíží předešli a rostlinu vhodně stimulovali k růstu,“ uvedl vedoucí Oddělení chemické biologie a genetiky CRH Karel Doležal.

Aklimatizace funguje

Vědci musí také zajistit, aby se rostlina dokázala aklimatizovat na běžné prostředí. Právě to bývá u tohoto způsobu pěstování rostlin velký problém. „Naše deriváty ho v řadě případů dokázaly překonat, jelikož je právě na tyto vlastnosti upravíme. Rostliny naklonované z explantátu a vysazené zpět do přirozeného prostředí mají absolutně stejnou genetickou informaci jako rostlina původní, z níž byl explantát odebrán. To je další pravidlo, které musíme striktně dodržet,“ doplnil Doležal.

Výzkumníci se zaměřují na záchranu léčivých rostlin, po nichž je v zemi obrovská poptávka, a proto se mnohé staly ve volné přírodě ohroženými. Čeští vědci spolupracují s kolegy z Research Center for Plant Growth and Development University of KwaZulu-Natal. Společně pomohli například při záchraně některých druhů

aloe, rozmarýny, pelargonie a dalších rostlin. Olomoučtí badatelé výsledky své práce zhruba desetkrát v JAR patentovali. Studii mapující nejnovější výsledek partnerství publikoval nedávno odborný časopis *Plant Growth Regulation*.

Propojení základního a aplikovaného výzkumu

„Je to ukázkový příklad prolínání špičkového základního a aplikovaného výzkumu. Postupem času jsme dospěli až k vývoji růstových regulátorů na míru. Současně získáváme i více materiálu pro studium rostlin. My posíláme do Afriky deriváty hormonů, k nám naopak přicházejí speciálně upravené vzorky rostlin, u nichž analyzujeme rostlinné hormony,“ uvedla Lucie Plíhalová z CRH.

Studiu fytohormonů, zejména cytokininů, se olomoučtí vědci věnují více než 20 let. Zabývají se možnostmi jejich uplatnění v medicíně, kosmetickém průmyslu či zemědělství. Na svém kontě mají řadu národních i mezinárodních patentů. Centrum regionu Haná je společným pracovištěm Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého a olomouckých pracovišť Ústavu experimentální botaniky Akademie věd ČR a Výzkumného ústavu rostlinné výroby.

text: Velena Mazochová
foto: Velena Mazochová
a archiv Muzea Boženy
Němcové v České Skalici

Genetici získali DNA Boženy Němcové. Odhalí i její původ?

Díky moderním metodám vědy 21. století identifikovali vědci 150 let starou DNA Boženy Němcové a jejího syna Hynka. Umožnila to systematická analýza genetického materiálu, kterou jako člen multioborového týmu vedl docent Ústavu lékařské genetiky LF UP Radek Vodička.

Komplexní genetický výzkum provedli odborníci na vzorcích, které odebrali ze spisovatelčiných a Hynkových vlasů uložených ve sbírkách Muzea Boženy Němcové v České Skalici. Pro potřeby analýzy přítom stačil jen nepatrný zlomek uchovaných pramenů, podrobený dekontaminačním procedurám. „Vzhledem k tomu, že na vlasy v průběhu staletí sahalo velké množství lidí, bylo nutné je šetrně, ale důkladně ošetřit tak, aby se zbavily veškeré cizorodé DNA. Zároveň jsme museli dbát na to, abychom vlasu neublížili,“ popsal Radek Vodička, který se podílel na návrhu celé procedury.

Cílem analýzy bylo nalézt typ DNA, která se nachází v mitochondriích – buněčných organelách vyskytujících se mimo jádro buňky. „Na rozdíl od buněčného jádra, jehož DNA je postupem času degradována, mitochondriální DNA zůstává zachována. V daném vzorku vydrží i celá staletí, pokud se nevyskytuje ve vlhku nebo jiném nepříznivém prostředí. Tím, že vlasy Němcové byly uloženy hned po jejím úmrtí v suchu a temnu, byla jejich struktura téměř neporušená, jako by byl ten vlas čerstvě ustrížen,“ uvedl Radek Vodička.

K vlastnímu získání a přečtení mitochondriální DNA zvolili výzkumníci způsob vhodný pro velmi malé až stopové množství DNA. „Použitý postup, který pro stopové prvky využívá například i FBI, vyžaduje nejdříve vlas dostatečně ‚natrávit‘ a rozložit především keratin, hlavní bílkovinu, která vlas vyplňuje, a tím prá-

vě uvolnit zbytky mitochondriální DNA. Poté jsme paralelně sekvenovali oba vzorky a mohli potvrdit, že v nich byla nalezena shodná DNA náležející k mitochondriální haploskupině H,“ objasnil Radek Vodička.

Díky identifikaci DNA Boženy Němcové tak vědci zároveň získali nástroj pro její srovnání s jinými potenciálními genotypy. Mohli by tak potvrdit či vyvrátit spekulace o hypotetickém šlechtickém původu české spisovatelky, k nimž některé badatele vedou rozpory v genealogii její rodiny nebo ve školních matrikách. „Museli bychom získat genetický materiál v ženské linii, protože mitochondriální DNA se předává pouze z matky na dceru, která ji posílá zase dál. V případě matky a syna je to možné pouze do první generace. Právě toho jsme využili při zkoumání vzorků Němcové a Hynka,“ vysvětlil Radek Vodička.

Podle ředitele českoskalického muzea Milana Horkého, který výzkumnou skupinu vede, by se další fáze výzkumu měla zaměřit primárně na genealogii oficiální rodiny Boženy Němcové a na získání genetického materiálu její ženské části. Teprve v případě, že by jeho porovnání s DNA Boženy Němcové neprokázalo shodu, přistoupili by badatelé k ověřování dosud nedoložených hypotéz o jiném původu české spisovatelky. „Tím, že potřebujeme mitochondriální DNA, tedy pouze ženskou linii, nás k případné další komparativní práci čeká ještě dlouhá cesta náročného genealogického bádání,“ upozornil Milan Horký. Výzkumný tým, v němž jsou zastoupeni také odborníci z Filozofické fakulty UK, Památníku národního písemnictví, olomouckých laboratoří Genexone a Ústavu chemických procesů AV ČR, by se měl ke stanovení dalšího směru výzkumu sejit už letos v létě.

Docent Radek Vodička na pracovišti.

Prameny vlasů Boženy Němcové uložené v českoskalickém muzeu pocházejí z roku 1862 a byly jí zřejmě ustríženy po smrti. Svědčí o tom některé zkoumané zápisy a také výskyt šedivých vlasů. Hynkovy vlasy rodina Němcových uchovávala jako vzpomínku na předčasně zesnulého syna. V roce 1919 se oba tyto prameny vlasů dostaly do majetku Muzea Boženy Němcové v České Skalici prostřednictvím spisovatelčiny dcery Dory.

A portrait of Sister Marta Lucie Cincialová, a woman with blonde hair wearing a white headscarf, a grey top, and a black jacket. She is smiling and has her hands clasped in front of her. The background is a dark, arched hallway with warm lighting.

portrét

text: Vělena Mazochová
foto: Gabriela Knýblová

Marta Lucie Cincialová

**představená Milosrdných
sester III. řádu sv. Františka
v Olomouci a proděkanka
Cyrilometodějské
teologické fakulty UP**

Marta Lucie Cincialová
(* 1966)

V rámci tzv. podzemní církve navštěvovala studium teologie u ThDr. Josefa Zvěřiny a formační průpravu završila tajným vstupem do řádu v roce 1986. Po ukončení pomaturitního studia pracovala jako radiologická laborantka ve Fakultní nemocnici Olomouc a získala atestaci v oboru Intervenční radiologie. Vyučovala na Střední zdravotnické škole v Olomouci a přednášela na Katedře nukleární medicíny Institutu pro další vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví v Brně. Na CMTF UP vystudovala magisterský obor Křesťanská výchova, postgraduální studium spirituální teologie absolvovala na Papežské univerzitě Antonianum v Římě, doktorát ze systematické teologie pak získala na CMTF UP.

Jako členka Kongregace Milosrdných sester III. řádu sv. Františka zodpovídala za studium a formaci a vedla pracovní skupinu připravující vydání nových řádových Konstitucí. Od roku 2005 je členkou Generální rady kongregace a představenou její olomoucké komunity.

Na CMTF UP působí jako odborná asistentka Katedry pastorální a spirituální teologie, přednáší i na olomoucké Vyšší odborné škole sociální Caritas a na Institutu františkánských studií v Praze. Odborně se zaměřuje na studium pramenů spirituality, forem zasvěceného života, františkánské spirituality a mystiky.

Ve funkci proděkanky má na starosti úsek organizace, rozvoje, vnějších vztahů a dalšího vzdělávání na CMTF UP.

Řeholní sestra, teoložka, proděkanka. A také tajná novicka, turistka-poutnice i příležitostná kadeřnice, která ráda běhá. Svým příběhem nabitým energií, vitalitou a láskou nabourává zažité představy o asketickém světě řádové sestry. A raduje se z bohatství života.

„Když se řekne žít jako jeptiška, myslí se tím většinou – ta si asi moc neužije. Jde ale o to, co tím ‚užije si‘ rozumíme. Mám za to, že jde o umění radovat se ze života, který vnímám jako dar i výzvu. Jen to, co umím ocenit, má smysl obětovat, vzdát se toho ve prospěch většího, vzdát se toho ‚užívání‘. A tohle si užívat: že můžu, že nemusím, že chci,“ říká sympatická blondýnka s půvabným úsměvem. „Askeze je pro mě úsilí o vnitřní řád, vyrovnanost, soustředěnost, kázeň. To je to, co mi přináší životní spokojenost. Je to vlastně docela prosté: mám zkušenost, že Bůh stačí. Je ve mně a v tomto světě, kde jej hledám a nacházím, a nejvíce v lidech kolem mě.“

Odvážná a nejlepší volba

Pro život řádové sestry se rozhodla uvědoměle a nikdy toho nelitovala. „Neznamená to ale, že člověk nedělá úkroky stranou, nezastavuje se nebo neatáčí. Ale zatím jsem nenašla nic lepšího.“ Měla štěstí na lidi, kteří na ni měli vliv a je vděčná za výchovu v rodině, kde víra byla samozřejmá jako „chleba s máslem“. Jejím vzorem v době hledání byla Matka Tereza. „Ta, až jednou umře, bude mít za sebou naplněný život, říkála jsem si. Ale cestou bylo i mé vlastní pochybování. Bylo mi osmnáct a uvažovala jsem, jestli se můj život opravdu má odvíjet tak, že vstoupím do manželství a budu žít s klukem, se kterým chodím. A ptala jsem se sama sebe – a to je všechno?“

Vydat se cestou k zasvěcenému životu v tehdejších socialistickém Československu zároveň znamenalo mít odvahu vstoupit do řádu tajně. „Věděli jsme, že riskujeme, proto o tom také kromě bratra nikdo z rodiny nevěděl. Ale za kdovíjak odvážný skutek jsme to nepovažovali, člověk byl mladý a šel si za svým.“

Mírně předimenzovaná domácnost

Komunita čtyř sester a jedné kandidátky v olomoucké Akademické ulici připomíná rodinnou domácnost se všemi každodenními povinnostmi včetně vaření,

úklidu a udržování domu i kaple. „Je to trochu předimenzovaná domácnost a na její provoz a údržbu si musíme vydělat. Ale žijeme celkem skromně, máme společný účet a spotřebu stále menší než příjem. Můžeme tak i podporovat různé dobročinné aktivity nebo konkrétní rodiny.“ Klášter na Biskupském náměstí je zároveň místem otevřeným pro přátele, spolupracovníky i pro pořádání akcí určených veřejnosti.

Sestry jsou spolu denně při ranním bloku modliteb a meditací a k modlitbě se scházejí také navečer stejně jako ke společné večeři. „A pak ještě ve vzácných dnech volna, kdy někam vyrazíme nebo jsme jen tak spolu doma. Přes den každá žijeme hlavně svými povinnostmi v zaměstnání.“ Jejich kongregace totiž patří k apoštolským neboli činným, a protože nemají žádné vlastní dílo, například svoji nemocnici nebo školu, pracují v různých civilních povoláních. „Živíme se stejně jako jiní – vlastní prací. V rámci řeholního charismatu je to služba v sociální oblasti, zdravotnictví a školství nebo v oblasti výchovy a pastorace.“

Oblíbená pedagožka

Její služba je už 15 let spojena s CMTF, kde působí jako odborná asistentka na katedře pastorální a spirituální teologie. „Spirituální teologie je vlastně reflexe duchovní zkušenosti vycházející z obsahu víry, která se promítá do naší všednosti. Je to docela náročné, protože to klade nárok na autentičnost, ale je to také krásné – interpretace klasických děl duchovní literatury, duchovní zkušenost významných postav církevních dějin a aktualizace jejich poselství je obohacující výzva.“

Učí ráda a studenti ji vyhledávají. „Jsou krásní ve svém hledání, otevřenosti i pochybnostech. Často jsou ale také dost zmateni množstvím nabídek různých duchovních směrů, se kterými se setkávají. Miluju ty chvíle diskusí, kdy to z nich všechno vyleze ven a otázky v sobě nesou už i zárodky možných odpovědí.“

Jako proděkanka chápe svoji roli především v utváření dobrých mezilidských vztahů. „I všechny ty organizační záležitosti prožíváme ve vztazích a nejdůležitější je mít k sobě navzájem důvěru, chtít komunikovat, nebát se říkat i nepříjemné věci. Mám za to, že dobrá atmosféra na pracovišti je předpokladem dobrého výkonu a chtěla bych, aby zaměstnanci, pedagogové i studenti chodili do školy rádi. Uvědomuji si, že s funkcí je spojená i určitá moc, ale i ta je podle mě určená ke službě. Mám radost z úspěchů druhých a z toho, když jim k němu mohu napomoci.“

Odpočinek bez závoje

Odpočívá nejvíce pohybem. Cvičí pilates, plave, běhá. „Běh mi dělá dobře, větrám hlavu, ráda se pohybem vyčerpám. Miluju ty endorfiny.“ Na otázku, jestli běhá v hábitu, odpovídá s pobavením: „Ale to by se přece minulo účinkem.“ A dodává: „Někdy je trochu únavné, že je člověk v řeholním šatu tolik vidět. Takže občas je mi dobře bez závoje, třeba když jdu někdy večer s přáteli posedět.“ Takto „inkognito“ také odjíždí na několik dní v roce na poloopuštěný řecký ostrov, nebo se vydá do hor. Na-

posledy trávila část léta téměř tisícikilometrovou poutí do Santiaga de Compostela.

Mnoho času jí nezbývá na nevšedního koníčka – „dělat lidi hezčí“ a upravovat jejich účesy. „Baví mě pomoci lidem objevovat jejich přirozenou krásu. Někdy stačí málo – upravit styling, líčení nebo ostříhat. Jsem jen nadšenec amatér, ale těch pár přátel s rodinami a dětmi, kteří se tu občas sejdou, abych je všechny oškubala, odcházejí spokojeni.“ Občas zajde i do azylového domu ostříhat bezdomovce. „Přijdou obvykle vymydlení a je milé vidět tu proměnu i nově nabyté sebevědomí.“

Umění milovat

„Mám se co učit, je toho tolik, co nevím, neumím. A přesto – někdy se mi to už koncentruje jen do jediného předsevzetí: učit se lásce. Chápu každý den jako příležitost, abych se učila mít ráda, protože ten bližní, o kterém mluví Evangelium, je konkrétní bytost, se kterou právě teď mluvím, jedním, pracuju a kterou si nevybírá. Nemůžu mít zkrátka plná ústa řeči o tom, že mám milovat celý svět, když nesnáším člověka, který sedí vedle mne.“

Patricie Plášilová

studentka magisterského oboru
Sociální pedagogika na CMTF UP

Lucie je žena činu, která je ve správný čas na správném místě: proděkankou CMTF.

Vít Hušek

proděkan CMTF pro vědu a výzkum,
stálý zástupce děkana

Sestru Lucii jsem poznal v době, kdy jsem byl ještě studentem olomoucké univerzity, je to tedy už více než 20 let. Mám dojem, že se za tu dobu moc nezměnila: stále z ní cítím mládí, optimismus a dobrou náladu, stále má pochopení a vlídné slovo pro lidi v rozmanitých životních situacích. V posledních letech jsem ji poznal také jako kolegyni proděkanku a díky tomu mohu ocenit, s jakým nadhledem zvládá i náročnější pracovní situace. Vážím si její spolehlivosti a upřímnosti – i nepříjemné věci dokáže sdělit přímo a vlídně.

„Velmi mě oslovuje věta abbé Pierra, který říká: ‚Život je jen trochu času, která je věnována naší svobodě, abychom se naučili milovat a připravili se tak na setkání s věčnou Láskou.‘ No, ještě mám co dělat...“

Cenu Edvarda Beneše získala absolventka historie filozofické fakulty

Hana Pospíšilová, absolventka katedry historie FF UP, získala cenu Edvarda Beneše 3. stupně v kategorii historie 20. století. Prestižní ocenění obdržela za svou magisterskou práci Životní osudy policisty a zpravodajského důstojníka JUDr. Oldřicha Maláče (1910–1991).

„Cena je pro mě velkou poctou,“ řekla Hana Pospíšilová (na snímku). O dějiny 20. století se sice zajímá už od gymnaziálních studií, o osobnosti JUDr. Maláče se však dozvěděla až od svého vedoucího magisterské práce Pavla Kreisingera.

„Když jsem prostudovala první materiály, zjistila jsem, že životní příběh doktora Maláče odráží bouřlivé události formu-

jící 20. století a že se tématem zatím nikdo nezabýval,“ dodala oceněná absolventka katedry historie. Nejnáročnější částí bylo podle ní dohledávání archivních dokumentů, jejich kompletace a doplnění neznámých údajů v Maláčově životě. „K této osobnosti doposud existovalo jen několik memoárových medailonků. Nejpodrobnější informace přinesla publikace Václavy Janděčkové. Pojednává o tajné akci komunistických bezpečnostních složek nazvané Kámen, jejíž obětí se roku 1948 manželé Maláčovi stali,“ shrnula Hana Pospíšilová. Komise ji ocenila za kritický způsob práce s prameny i za schopnost analogie tam, kde zdroje k hlavnímu ak-

térovi chybějí. Vyzdvihla i autorčin určitý „nadhled a nefascinaci Maláčovou osobností“.

Velkou radost má z Ceny Edvarda Beneše, která doputovala na katedru historie FF UP, i vedoucí práce Hany Pospíšilové Pavel Kreisinger. „I když si diplomantka vybrala ke zpracování náročné téma, výsledek její práce má nadprůměrnou úroveň. V některých ohledech i překračuje požadavky kladené na magisterské diplomové práce a blíží se tak spíše práci rigorózní či disertační,“ řekl. Soutěž o Cenu Edvarda Beneše je určena mladým historikům a sociologům. Každoročně ji vyhlašuje město Sezimovo Ústí. (map)

Fakulta tělesné kultury je mezi 150 nejlepšími světovými sportovními školami

Fakulta tělesné kultury se umístila na 101. až 150. místě žebříčku sportovních vysokých škol Shanghai Ranking. Ten hodnotí zejména vědecko-výzkumný výkon pracovišť a olomouckou tělovýchovu dává na roveň například s University of Edinburgh, Florida State University nebo australskou Murdoch University. Jedná se o vůbec první umístění Univerzity Palackého v žeb-

říčku Academic Ranking of World Universities, který patří mezi tři nejprestižnější mezinárodní žebříčky na světě, hodnotící vysoké školy.

„Tento výsledek staví fakultu tělesné kultury na přední místo v rámci střední a východní Evropy a lze jej považovat za velký úspěch a potvrzení, že orientace na kvalitní vědecké výstupy a také zapojení do prestižních mezinárodních výzkumných projektů, jako jsou studie IPEN nebo HBSC, je pro fakultu správnou strategií,“ uvedl prodekan fakulty pro vědu a výzkum František Chmelík.

Autoři žebříčku posuzovali přes 350 sportovních škol, hodnocení probíhalo na základě pěti indikátorů. V potaz byl brán počet článků indexovaných v databázi Web of Science, počet citací článků vydaných institucí, počet citací na článce, počet člán-

ků vydaných v tzv. Q1 časopisech a procento publikací instituce s mezinárodním spoluautorstvím. Rozhodným obdobím byly roky 2011 až 2015. Právě ve sledované době mimo jiné vzrostl počet článků fakulty tělesné kultury na Web of Science na více než trojnásobek. Z 11 publikací v roce 2011 na 37 v roce 2015.

„Podmínky pro akceleraci vědeckého výkonu vytvořil před několika lety výzkumný záměr řešený na naší fakultě pod vedením profesora Karla Frömela. Po jeho ukončení se povedlo nastolit trend dále rozvíjet. Začali jsme usilovat o výstupy, které jsou typické a prestižní v kinantropologii na mezinárodní úrovni. Za ten nejhodnotnější momentálně považujeme nedávnou publikaci v časopisu The Lancet, na které se autorsky podílel docent Josef Mitáš,“ dodal Chmelík. (vim)

Olomoučtí imunologové zazářili v konkurenci desítek výzkumných týmů

S několikanásobným úspěchem se ze sjezdu českých a slovenských alergologů a klinických imunologů vrátili odborníci Ústavu imunologie lékařské fakulty. V jednotlivých sekcích soutěže o nejlepší posterové prezentace získali tři vítězství a jedno třetí místo.

Olomoučtí imunologové uspěli ve třech ze čtyř soutěžních sekcí v konkurenci více než sedmdesáti posterových sdělení z českých a slovenských výzkumných pracovišť. Jejich vědecké výstupy byly nejvýše hodnoceny v sekcích zaměřených na klinické aspekty imunopatologií, laboratorní metody a jejich přínos pro praxi a na oblast onkoimunologie. V té obsadili zároveň i třetí příčku. Oceněné práce prezentovaly výsledky výzkumů závažných autoimunitních a hemato-onkologických onemocnění, jako je systémový lupus, mnohočetný myelom nebo Hodgkinův lymfom. Další oceněná práce se zabývala lymeskou boreliózou.

„Mezi nejvýznamnější prezentované výsledky patří nominace nových sérových biomarkerů asociovaných se závažnějšími klinickými manifestacemi systémového lupusu a popis změn v sérových profílech po transplantaci krvetvorných kmenových

buněk u mnohočetného myelomu, prezentované studentkami doktorského programu Annou Petráčkovou a Petrou Schneiderovou,“ uvedl odborný asistent Ústavu imunologie a autor jednoho z oceněných posterů Michal Křupka.

Celkem představili olomoučtí výzkumníci osm posterových sdělení. „Naše prá-

ce by nemohly vzniknout bez vynikající spolupráce imunologů s klinickými pracovníky týmů Tomáše Papajíka, Jiřího Galla a Pavla Horáka, profesorů z Hemato-onkologické, Ortopedické a III. interní kliniky,“ uvedla Eva Kriegová z Ústavu imunologie, autorka a spoluautorka tří oceněných posterů. (mav)

Úspěšní první autoři oceněných posterů – zleva Petra Schneiderová, Eva Kriegová, Michal Křupka a Anna Petráčková.

Lékařská fakulta opět bodovala v česko-slovenské studentské soutěži

Výborného výsledku dosáhli v česko-slovenské soutěži studentských vědeckých prací reprezentanti olomoucké lékařské fakulty. Čerství absolventi zubního lékařství Jakub Kania a Michal Přibyl se v silné konkurenci umístili na vynikajícím třetím místě.

Jejich práce s názvem Porovnání mechanické odolnosti premolárů s konvenčním a miniinvazivním trepanačním otvorem uspěla v sekci klinických oborů, do níž bylo přihlášeno 11 soutěžních textů. Odbornou porotu zaujalo zejména výborné zpracování s konkrétními aplikačními výstupy v praxi. „Jednalo se o hodnocení vlivu miniinvazivního přístupu při ošetření

zubních kanálků, při němž se experimentálně nepotvrdil předpoklad lepšího výsledku ve srovnání s klasickou metodou,“ objasnila proděkanka Eliška Sovová.

Letošní třetí místo navázalo na úspěšnou reprezentaci olomouckých mediků, kteří v loňském ročníku soutěže obsadili v jednotlivých sekcích třetí a první místo. Jak potvrdila Eliška Sovová, vedení fakulty si studentské vědecko-odborné práce váží a vysoce oceňuje její pokračující úspěšnost. „Z hlediska počtu studentů, kteří se soutěže účastní, jich máme v rámci České i Slovenské republiky nejvíce, a prakticky každý rok přivezeme nějakou cenu z celostátní soutěže,“ doplnila proděkanka. (mav)

Jakub Kania a Michal Přibyl (zleva) přivezli do Olomouce bronz.

úspěchy

Autoři úspěšného projektu (zleva) Tomáš Pour, Tomáš Pohanka a Antonín Benc.

Geoinformatici uspěli v soutěži v Německu

Doktorandi z katedry geoinformatiky přírodovědecké fakulty Antonín Benc, Tomáš Pour a Tomáš Pohanka uspěli v soutěži Farming by Satellite Prize, která se v lednu konala v Berlíně. Získali druhé místo za projekt, který umožní pomocí satelitních snímků účinnější a levnější kontrolu zemědělských ploch a na nich pěstovaných plodin. Úspěch v mezinárodním klání zvýšil šance na uplatnění projektu v praxi, autoři již kontaktovali zástupci komerční sféry i státní správy.

Mladí geoinformatici našli cestu, jak satelitní snímky, jež zdarma poskytuje Evropská kosmická agentura (ESA), využít pro zemědělství. „Vycházeli jsme z hodnocení zemědělské půdy, které se provádí každý rok ve všech zemích Evropské unie. Na jeho základě může zemědělec požádat o dotaci. Státní správa dohlíží, zda jím dodané informace odpovídají realitě, zatím se ale kontroly dělají namátkově pomocí leteckého snímkování. Naše řešení poskytuje větší objem dat a přináší časovou i finanč-

ní úsporu,“ uvedl Benc. Podle něj má z projektu prospěch i pěstitel. Díky satelitním snímkům a jejich analýze na webu online zjistí nežádoucí změny ve vývoji plodin.

Soutěž pořádá Evropská agentura pro životní prostředí (European Environment Agency) a Evropská agentura pro globální navigační systémy (European Global Navigation Satellite Systems Agency) za podpory soukromých firem. Koná se každé dva roky, olomoucký tým byl jejím historicky prvním účastníkem z Česka. (srd)

Pracovní skupina k mediaci vznikla i zásluhou právnické fakulty

Podpora širšího využívání mediace, její systémové zakotvení a rozvoj profese mediátora v podmínkách ČR. To jsou hlavní úkoly Pracovní skupiny k mediaci, která

od ledna vznikla při Ministerstvu spravedlnosti ČR. K jejímu vytvoření výrazně přispěly vědecké a odborné akce, které organizuje Právnická fakulta UP. Ta má navíc ve skupině dvě své zástupkyně.

Vznik pracovní skupiny dlouhodobě vyžadovala teorie i praxe, což potvrdily právě akce pořádané olomouckou právnickou fakultou – mezinárodní vědecké konference k mediaci a na ně navazující kulaté stoly. „Pro mě osobně je vytvoření pracovní skupiny potvrzením smyslnosti práce, které se s kolegy dlouhodobě věnujeme. Je to první krok k systémovému uchopení mediace u nás,“ řekla Lenka Holá z katedry politologie a společenských věd PF UP, která tým povede. Z olomoucké fakulty bude spolu s ní ve skupině pracovat i bývalá děkanka Milana Hrušáková.

Složení speciální skupiny je stále a jsou v ní zástupci institucí a odborníků na mediaci z praxe i akademické sféry. První schůzka týmu se uskutečnila na ministerstvu začátkem března. Mezi stěžejní úkoly, které si nová pracovní skupina vytyčila, patří identifikace a analýza aktuálních problémů mediace v Česku, návrhy na zlepšení jejího využívání, podpora rozvoje mediace v oblasti teorie, výzkumu a vzdělávání, vytvoření standardů výkonu mediace nebo příprava podmínek pro vznik národního orgánu mediace.

Právnická fakulta bude i letos pokračovat v pořádání akcí pro odborníky a zájemce o mediaci. Nejbližší kulatý stůl se uskuteční v květnu, na květen a červen fakulta připravuje Základní výcvik v mediaci a na podzim se pak uskuteční 4. ročník mezinárodní vědecké konference Mediace 2017. (eha)

Na téma mediace pořádá právnická fakulta i mezinárodní vědeckou konferenci.

V RCPTM působí tři vědci z prestižního seznamu

Regionální centrum pokročilých technologií a materiálů (RCPTM) má hned tři zástupce v prestižním seznamu nejcitovanějších vědců světa Highly Cited Researchers za rok 2016. Již třetím rokem po sobě v něm figuruje chemik Pavel Hobza a umístili se v něm i zahraniční vědci Patrik Schmuki a Rajender S. Varma, kteří v RCPTM rovněž působí.

„Je to demonstrací obrovské vědecké síly, pokud si uvědomíme, že mladý a poměrně malý ústav má v tomto prestižním seznamu hned tři pracovníky, zatímco jiné velké vědecké instituce a univerzity s dlouhou tradicí nejsou zastoupeny vůbec. Citace jsou bezesporu významným, avšak ne jediným ukazatelem excelence vědecké práce,“ řekl Hobza, jenž je ka-

pacitou v oblasti výpočetní a teoretické chemie.

V seznamu sestaveném společností Clarivate Analytics InCites (dříve Thomson Reuters) se opakovaně umístil i profesor Schmuki, který se v RCPTM věnuje oblasti elektrochemie. Současně působí i na Univerzitě Fridricha Alexandra v německém Erlangenu. S RCPTM je spojen i odborník na nanotechnologie využitelné při ochraně životního prostředí Rajender S. Varma, jehož druhým působištěm je Agentura pro ochranu životního prostředí (EPA) Spojených států amerických.

Seznam za rok 2016 obsahuje zhruba 3000 elitních výzkumníků na základě analýzy vysoce citovaných prací z Web of Science (ESI) z let 2004 až 2014. Vědci

jsou rozděleni do 21 oblastí v rámci přírodních i společenských věd. Česká republika v něm má pět zástupců, tedy o jednoho více než před rokem. (srd)

jazykové okénko

„A proč bych já vám měl sdělovat všechny moje příjmy? Sorry jako,“ reagoval A. Babiš na otázku reportérky České televize. Výrok *sorry jako* česká veřejnost přivítala pobaveně – velmi rychle se rozšířil a je v nejrůznějších kontextech, často ironicky, opakován. A. Babiš se nechal vyfotit v tričku, na kterém je tento výrok otištěn, a lze očekávat, že přinejmenším několik měsíců bude Babišovo *sorry jako* znít ještě v ozvěně.

Proč jeho *sorry jako* vzbudilo takovou pozornost? Nedá se totiž říct, že by slovní spojení tohoto typu nefungovala v češtině úplně běžně už dávno předtím – vedle *sorry jako* známe z mluvené češtiny určitě i *fakt jako* nebo věty typu *Jako já s tím fakt nemám problém*. Výraz *jako* je ve slovnících řazen mezi spojky (např. *Je starý jako já*), ale v nespisovné, neoficiální a neregulované mluvené češtině funguje velmi často jako částice. Částice jsou slova, která do věty, do určitého sdělení, vnášejí typicky lidské rozměry – naznačují, do jaké míry jsme si jistí, že to, co říkáme, skutečně platí (*Je to asi dva týdny*), pomáhají vytvářet a udržovat kontakt s posluchačem (*Tys na to zapomněl, že?*) a mají i celou řadu dalších „společenských“ úkolů – mezi částice lze mj. řadit i pozdravy (*Ahoj!*).

Ve spojení *sorry jako* jsou částice dvě – první (*sorry*) vyjadřuje jasně nějaký typ omluvy, a to spíš neformální, druhá částice (*jako*) toto neformální omlouvání ještě dále relativizuje ve smyslu jiných užití tohoto slova (*Bubáci existují jenom jako*). Popularita Babišova výroku *sorry jako* plyne asi z paradoxu – vysoce postavený politik mluví jako my, občané, kteří žijí své soukromé životy, a takto lidově „odpákovává“ otázku, která může být z hlediska vysoké politiky dost závažná. Nadto výrok *sorry jako* v krásné zkratce vyjadřuje to, co je pro naši českou kulturu asi příznačné – schopnost ironického nadhledu.

Ne všechno se v jazyce vyvíjí podle nějakých pravidel. Občas se stane, že nějaká náhoda, nenadálá událost, nějaký třeba jen mimoděčný tvůrčí čin některé významné osobnosti přispěje do pokladnice našeho mateřského jazyka nějakým novým kouskem. Příkladem může být nedávný výrok politika A. Babiše *sorry jako*, který se stal novým frazeologismem.

Ondřej Bláha
jazykovědec, FF UP

Autorův pořad *Okolo češtiny* vysílá Český rozhlas Olomouc každé úterý v 9:45 a 14:45.

Historici zmapovali exil v Austrálii

Tři historici Univerzity Palackého – Jaroslav Miller, Jana Burešová a Miloš Trapl – jsou podepsáni pod knihou, která popisuje dosud nezmapované dějiny českého exilu v Austrálii. „V roce 2010 jsem hostoval jako profesor na univerzitě v západní Austrálii a seznámil jsem se tam s komunitou Čechů, kteří byli potomky exulantů z roku 1948 nebo 1968. O své identitě měli jen mlhavou představu. Měli ale zároveň archiv exilového spolku, s nímž si nevěděli rady,“ popisuje začátek „australské“ práce jeden z trojice autorů knihy, Jaroslav Miller. Jako historik dokázal vyhodnotit objevené materiály a také věděl, že náš politický exil v Austrálii dosud nikdo nezpracoval. Spolu s kolegy proto dali dohromady projekt, který měl zaplnit jedno z bílých míst na mapě exilové historie. Knihu Český exil v Austrálii (1948-1989) vydalo Nakladatelství Lidové noviny a je výsledkem projektu Grantové agentury České republiky. (ipu)

Vizionářem roku 2016 se stal prorektor UP Miroslav Mašláň

Sdružení CzechInno v závěru loňského roku udělilo ocenění pro výjimečnou osobnost českého inovačního života. Titul „Osobnost projektu Vizionáři 2016“ získal prorektor UP pro transfer technologií Miroslav Mašláň. Odborná porota ocenila jeho celoživotní dílo a výjimečný přínos pro rozvoj inovací a transferu technologií v České republice.

Miroslav Mašláň (na snímku vpravo) si ocenění velmi váží a vnímá jej zejména jako potvrzení správného směru svých mnohaletých aktivit, které myšlenkám inovace a transferu technologií věnoval. „Chápu ho jako ocenění nejen mé osoby, ale především Univerzity Palackého, zejména jejích úspěchů v oblasti inovací, podnikavosti, transferu technologií a spolupráce akademické a aplikační sféry,“ uvedl laureát. (mav)

Vyšla nová kniha o době „před komiksem“

Dva badatelé z Univerzity Palackého napsali knihu, která mapuje počátek obrázkových seriálů u nás. Martin Foret a Tomáš Prokůpek z filozofické fakulty se v knize nazvané Před komiksem vrací k tématu, kterému se věnovali už v úspěšné publikaci Dějiny československého komiksu.

„Měli jsme pocit, že v naší knize o dějinách komiksu 20. století byl počáteční rok 1900 příliš formální. Některé věci jsme našli už usazené a nás zajímalo, odkud se vzaly. Proto jsme chtěli doplnit, co jim předcházelo,“ uvedl Martin Foret. Cílem bylo zachytit formování rysů komiksu, jak jej známe dnes a také celkové zmapování období 19. století. Součástí knihy Před komiksem jsou přílohy s kompletními seriály dané doby, kalendářem či medailony klíčových kreslířů a karikaturistů.

Obě dvě dosud vydané knihy jsou výsledkem projektu Centra pro studia komiksu, na němž se oba autoři podílejí. Tento projekt, který se zabývá bádáním a rozvíjením studií obrázkových seriálů, probíhá pod záštitou Ústavu pro českou literaturu AV ČR a FF UP. (ipu)

Univerzita má nové profesory

Na seznamu 55 nových profesorů a profesorek českých vysokých škol, jejichž jmenování na konci loňského roku podepsal prezident republiky, bylo celkem osm jmen z UP. Na návrh její Vědecké rady získali nejvyšší vědeckopedagogický titul lingvistka a hispanistka Lenka Zajícová a psycholog Panajotis Cakirpaloglu z filozofické fakulty, optik Radim Filip z přírodovědecké fakulty a stomatolog Piotr Fudalej, gynekolog Marek Lubušský a biochemik Martin Modrianský z lékařské fakulty. Ta je domovským pracovištěm také anesteziologa Milana Adamuse, který profesorské řízení obhájil na Masarykově univerzitě. Rostlinný fyziolog Martin Fellner z Laboratoře růstových regulátorů přírodovědecké fakulty obdržel jmenovací dekret na návrh Mendelovy univerzity v Brně. Slavnostní předání profesorských dekretů se uskutečnilo 19. prosince v aule pražského Karolina za účasti ministryně školství Kateřiny Valachové. (mav)

Padesátkou výletování s fakultou tělesné kultury nekončí

Série pěších výletů Větrání, které již třetím rokem připravuje fakulta tělesné kultury pod hlavičkou webu Radost z pohybu, oslavila kulaté jubileum. Únorová výprava na legendami opředený a mlhou zahalený Radhošť totiž byla už padesátým výšlapem, na který mohli příznivci turistiky nejen z Univerzity Palackého vyrazit. Nebyla to ale zdaleka poslední akce. „Do konce letního semestru překonáme číslo šedesát. Zájemci se s námi mohou vydat například na novou rozhlednu nad Rapotínem na Šumpersku, na břidlicové stezky u Budišova nad Budišovkou nebo na Moravskou Saharu,“

vybral některé z plánovaných cest fakultní koordinátor PR Daniel Mikeška. „Kromě výletů, které se konají zejména o víkendech, se studenti a zaměstnanci univerzity a také zájemci z řad veřejnosti mohou zdarma zúčastnit i pravidelných pondělních vyjížděk na in-line bruslích nebo středních běžeckých tréninků Jogito ergo sum,“ dodal Mikeška. (vim)

Univerzita hledá podnikavé hlavy

Nové kontakty, zkušenosti, zpětnou vazbu od mentorů, 80 tisíc korun do startu podnikání a potenciál získání investice. K tomu kancelář na rok zdarma. To vše si pro vítěze osmého ročníku soutěže Podnikavá hlava připravil Vědeckotechnický park UP (VTP). Přihlásit se mohou začátečníci i zkušení podnikatelé. Stačí, když se do 30. dubna zaregistrují na webu soutěže a sepišou svůj podnikatelský záměr. „Vítěz si odnese 80 tisíc korun, soutěžící na druhém místě 18 tisíc korun a na místě třetím 8 tisíc korun. Chceme tak motivovat mladé podnikatele k přihlašování kvalitních nápadů. Pro zpracování co nejlepšího soutěžního příspěvku budou mít soutěžící k dispozici také odborné mentory,“ řekl Jiří Herinek, ředitel VTP. Soutěž se koná pod záštitou Olomouckého kraje a za finanční podpory generálního partnera České spořitelny – poskytovatele služby Erste Corporate Banking. Na snímku loňský vítěz Tomáš Bednář. (ipu)

Olomouc láká slovenské studenty

Jedinečnou příležitost získat všechny informace o studiu na UP měli přímo v budově své školy posluchači prestižního Gymnázia Bilíkova 24 v Bratislavě. Zástupci jednotlivých fakult olomoucké univerzity včetně jejího rektora Jaroslava Millera přijeli za středoškoláky do dopolední výuky. Na UP studuje v současné době víc než 1300 Slováků a podle rektora Jaroslava Millera by tento počet mohl být v budoucnu ještě vyšší. „Když už se maturant vydá studovat do zahraničí, většinou se snaží o co nejlepší výsledek. A na slovenských studentech je hodně vidět, že chtějí uspět. Na naší univerzitě patří mezi 20 až 30 procent nejlepších. I proto o ně máme eminentní zájem,“ řekl rektor. Univerzita se v Bratislavě představila za podpory Velvyslanectví ČR na Slovensku. „Tuto aktivitu olomoucké univerzity velmi vítáme a podpoříme ji i v budoucnu,“ řekl Pavel Sladký, zástupce velvyslankyně České republiky na Slovensku. (map)

fotostory

Předposlední únorový týden patří tradičně **Akademickým dnům Univerzity Palackého**, které jsou připomínkou znovuoobnovení olomoucké univerzity v roce 1946. Součástí letošního programu byly mimo jiné akce Daruj krev s rektorem, univerzitní ples, setkání vedení školy s akademickou obcí, hospodský kvíz nebo Ceny rektora.

foto: Milada Hronová | Velena Mazochová | Vojtěch Duda

text: Ivana Pustějovská
foto: Gabriela Knýblová

rozhovor

A portrait of Lumír Kantor, a middle-aged man with short dark hair and glasses, wearing a white short-sleeved button-down shirt. He is standing in a hospital room, with medical equipment and monitors visible in the background. He has his arms crossed and his right hand is resting on his chin, looking directly at the camera with a slight smile.

Lumír Kantor: Každý den jsem udiven tím, co dokážeme

Lumír Kantor (* 1962)

Lékař, absolvent LF UP v roce 1990, od roku 1997 primář Novorozeneckého oddělení Fakultní nemocnice Olomouc. Dvanáct let předseda České neonatologické společnosti České lékařské společnosti Jana Evangelisty Purkyně. Patří mezi zakladatele Nadačního fondu Maličkových, kterému předsedá. V roce 2013 spoluzaložil Nadační fond Děti na dlani, kde je předsedou správní rady. Dvacet let je také soudním znalcem v pediatrii, učí na Lékařské fakultě UP. Je odborným garantem mobilní hospicové péče neziskové organizace Nejste sami. V roce 2016 se stal členem Senátu Parlamentu České republiky. Je nezávislým členem senátorského klubu KDU-ČSL.

Neodmyslitelně k němu patří bílý lékařský plášť. Málokdo ale asi tuší, že ten plášť byl kdysi modrý. To když se vyučil jako elektromechanik, vystudoval průmyslovku a pak pracoval ve firmě MEZ. Měl před sebou kariéru vedoucího odbytu. A modrá byla jeho pracovní barva. Aby si splnil svůj sen a dostal se k medicínské bílé, musel ujit docela velký kus cesty. Muž se skautskou přezdívkou Bizon, který rád vyřezává z lipového dřeva a poslouchá vážnou muziku, se nakonec stal špičkou ve svém oboru. Jeho pacienti si nestěžují, protože to prostě neumí. Někteří mají za sebou jen dvacet čtyři týdnů těhotenství z běžných čtyřiceti. Váží půl kila a o svůj život musí hodně bojovat. On a jeho tým se jim v té bitvě s osudem snaží pomoci. Neonatolog, primář Novorozeneckého oddělení Fakultní nemocnice Olomouc a od loňska i senátor Parlamentu České republiky Lumír Kantor.

— **Medicína má dnes velké možnosti. Jak se ty změny promítly do vašeho oboru – jaké děti bylo možné zachránit v minulosti a jaké dokážete zachránit teď?**

Neonatologie se velmi proměnila. Za komunistů neměl čerstvě narozený život velkou hodnotu. Pokud se děti narodily jako velmi nezralé, umíraly za nedůstojných podmínek. Právě na boj proti vysoké úmrtnosti jsme se v devadesátých letech zaměřili. Díky entuziasmu, práci personálu i zlepšení technického vybavení se podařilo, že perinatální úmrtnost, tedy úmrtnost dětí, které se narodí buď jako mrtvé nebo zemřou do sedmého dne života, klesla pod čtyři promile. Tedy celé čtyři děti z tisíce se narodí mrtvé nebo zemřou do sedmi dnů. Už na konci devadesátých let jsme se tak dostali v této péči na světovou špičku. Nebo jednodušeji... Jen 1,2 živě narozených dětí z tisíce zemře během prvního měsíce života!

V dalších letech jsme pak začali počítat, kolik z dětí máme dlouhodobě nemocných. Podle metodiky Evropské asociace perinatální medicíny se to dělá u dvouletých dětí. V tom věku už totiž víme, do jaké míry bude jejich postižení závažné. Data sbíráme pořád a vyplývá nám z nich, že se výsledky dětí zlepšují. Hodně lidí nám vyčítalo, že „vyrábíme mrzáky“ a že děti, které by jinak umřely, zachráníme, a ony pak jsou výrazně handicapované. V současnosti se ukazuje, že to není pravda. Neonatologie má u nás vynikající výsledky a já jsem každý den udiven tím, co dokážeme.

— **Změnila se i komunikace s rodiči?**

Od roku 2010 jsme se pustili do další etapy, která mě osobně i většinu mých lidí na oddělení hodně baví. Naše oddělení co nejvíc otevíráme rodinám, komunikujeme s různými organizacemi, jako jsou Nedoklubko, Společnost pro ranou péči, společnost pro

děti s rozštěpy obličeje Šťastný úsměv, domácí hospicová péče pro děti. Snažíme se s nimi spolupracovat. To jsou kroky, které by před dvaceti lety nebyly vůbec možné. Snažíme se stále více přibližovat novorozence k rodičům. Věnujeme se tzv. vývojové péči. Víme například, že dítě, které se narodilo ve 24. týdnu těhotenství, má jiné potřeby než dítě, které se narodí ve 27. týdnu a tak dál.

— **Jak v praxi taková péče vypadá?**

Dám vám jednoduchý příklad. Potřebujeme sáhnout na miminko, musíme si proto vydezinfikovat ruce. Ale než se ho dotkneme, necháme dezinfekci na chvíli vyvanout. Proč? Mimo jiné proto, aby naše ruce děti v inkubátoru nedráždily. Vypadá to jako banalita. Dnes víme, že tímto drobným gestem, těmi pár vteřinami prodlevy, chráníme jejich čich. Takových detailů, které zvládají každodenně naše sestřičky, jsou desítky. Právě sestry té práci dávají lidský rozměr. Chcete další příklad? Snažíme se ochránit děti před zbytečným stresem. Představte si to: miminko leží, má zavžené oči a najednou se ho někdo dotkne. Lekne se. Dostane strach. To by se stalo i nám dospělým. Jenže co když ho chce jen pohladit maminka? A tak jsme zavedli způsob, jak rozlišit, kdy na děťátko sáhne maminka a kdy my. Maminka nejdříve sáhne děťátku na určité místo, třeba na hlavičku. Když pak od něj odchází, dotkne se stejného místa. A dělá to tak při každé návštěvě. Dítě pak ví, že je to ona a že mu nic nehrozí. Zatímco my, kteří pro něj z jeho pohledu představujeme jistě nebezpečí, se ho dotýkáme jinde. Jsou to drobnosti, které ale skvěle fungují.

— **Využíváte i techniku, použítte dětem zvukové nahrávky s hlasy rodičů. Proč?**

U novorozenců je velmi těžké něco měřit. Oni totiž nespolupracují... Ale vážně. My se jen snažíme využívat jakýsi přirozený stav věcí. Já jsem svou doktorskou práci dělal na téma variabilita srdeční frekvence u zdravého novorozence. Z těch údajů se dá vyčíst, jak u dítěte funguje autonomní systém, to znamená sympatikus, parasympatikus, v jakých jsou vzájemných poměrech. No a teď se to snažíme dělat u nezralých novorozenců a hledat rozdíly v autonomním systému mezi zralými a nezralými dětmi. Naše vrchní sestra vypracovala pod mým vedením diplomovou práci o vlivu hlasu matky na novorozence, což je jedna z mála exaktně změřených hodnot. Vědělo se už dřív, že dítě na hlas maminky reaguje poklesem srdeční frekvence. Ale to je velmi hrubý ukazatel. Nám se podařilo změřit, že se některé jmenné složky parasympatického, sympatického nebo vegetativního systému mění. Ukazuje se, že hlas nejenže dítě zklidňuje, ale že ten efekt dokonce přetrvává ještě i v průběhu dalších minut.

— Před pár lety jste zavedli webové kamery a nabídli rodičům možnost sledovat přes zabezpečený systém online své dítě. Jaké byly reakce?

Inspirovala mě naše sestra a ve stejnou dobu i kolega z IT oddělení nějakým filmem z Německa. Trvalo to čtyři roky. Vyřešit právní a organizační problémy, sehnat sponzory na první dvě kamery, další zakoupil náš ředitel. Zajímavé je, že kolegové z jiných měst reagovali negativně. Myslím, že je na tom pěkně vidět, jak technika předbíhá myšlení. Zatímco já viděl pozitivně, aby rodiče, prarodiče mohli mít kontakt s dítětem, oni viděli negativa. Tvrdili, že se to obrátí proti lékařům a sestřám. Slyšel jsem i názory, že si tím na sebe šijeme pro soudy bič, že jsou to důkazní materiály. Aniž by se kdokoliv zeptal, jak to máme vyřešeno. Jenže my pomohli třeba tatínkovi, který jel na misi do Afghánistánu a už nemohl být se svým čerstvě narozeným dítětem. Narodilo se nemocné a on mohl své dítě sledovat. No nestojí to za to? Rodiče na tuto možnost, stejně jako na možnost pořídit pro své dítě nahrávku hlasu, reagují velmi dobře. A já z toho mám radost. Až po několika letech se metoda zavedla v Ústí nad Labem a Ostravě. Poskytlí jsme know-how a vše, co jsme uměli. Teď se z médií dovíte, že první jsou v Ústí. No jo... tak tři roky po nás...

— Když narozené dítě není v úplně ideální kondici, jak to prožíváte?

Můj názor je, že každé dítě má nárok na stejnou péči, stejnou startovní čáru. Každému dítěti pomááme na jeho cestě. Hranice životaschopnosti je v České republice 24 týdnů gestace. V ten okamžik je to i dítě pro nás. Mladší plody, tedy pod hranici životaschopnosti, velmi zodpovědně posuzujeme. Mám i děti pod 24. týden těhotenství a jsou v pořádku.

— Co je možné udělat pro ty, kteří přes veškerou péči nejsou životaschopní?

V jejich případě mluvíme o takzvané komfortní péči. Pokud se narodí dítě, které není životaschopné, tak ho alespoň do jeho úmrtí dáme do inkubátoru, kde má teplo a ticho, nikdo ho nechodí okukovat. Prostě si zaslouží důstojné a slušné umírání. Jako kdokoliv jiný. To je moc důležité. Pro dítě, rodiče, personál. Pro nás všechny. Protože úcta k životu je přece nosným kamenem zdravého státu a společnosti.

— Vy se věnujete i dětským hospicům. Proč?

Protože jsou potřeba. Doprovázení dětí k neodvratné smrti je nesmírně závažná věc. Vím to jako málokdo, kdo o těchto věcech vede dlouhé debaty. Umřelo jich na našem oddělení za těch dvacet let stovky... Nosím tu myšlenku v hlavě snad sedmáct let. Tehdy jsem byli možná první v republice, kdo nechal dítě umírat v náruči rodičů. Když jsem poprvé četl někdy v devadesátých le-

tech o tom, že to dělají Holanďané, připadalo mi to divné a morbidní. Ale zůstalo mi to v hlavě: Co když to má smysl? Za pár měsíců jsme to zkusili a ukázalo se, že pro ty rodiče je to nesmírně důležité. Když jsem jako lékař začínal, tak se tyto děti rodičům ani neukazovaly. „Raději ne,“ říkalo se v roce 1989. Věřilo se, že je to tak lepší. Jenže ty ženy-maminky si ta traumata nesou doteď. Nedávno za mnou po přednášce na Univerzitě třetího věku na lékařské fakultě přišla starší paní. Řekla, že před třiceti lety se jí narodilo dítě, holčička bez ručiček. Asi po měsíci zemřela. Ta plachá paní mi dala dvě otázky: „Trpěla moje dcera?“ a „Jaký to mělo smysl?“

— Co jste odpověděli?

To, o čem jsem přesvědčen. Určitě netrpěla, protože to nebolí, když nemá ruce. To dítě si v měsíci věku svůj handicap ani neuvědomuje. A smysl? Ta holčička za ten měsíc prožila celý svůj život. My máme pocit, že život musí být od narození do stáří. Nejlépe desítky let. Ale on může trvat jen hodiny, a přesto vždy mnohé ovlivní nebo dokonce často změni. Když jsem takto odpověděl, paní se usedavě rozplakala. Řekla, že se jí po třiceti letech konečně ulevilo... Dostal jsem od ní skromnou sbírku básní nekonečně bolestivých. Psala je právě v té době.

— Co míníte smyslem tak krátkého života?

Loni se nám narodilo dítě, sice donošené, ale s těžkou metabolickou vadou, v podstatě mělo nemocnou každou buňku. Věděli jsme, že do roka zemře. Jeho maminka měla dvě přání: jet na procházku s kočárkem a mít ho doma. Do té doby jsme nic podobného neudělali, ale rozhodli jsme se, že jí to splníme. Moje výborné sestřičky daly děťátku kyslíkovou bombičku, daly ho do kočárku a maminka mohla vyjet na procházku po nemocnici. Hodně jsem s tou maminkou mluvil, a když jsem si byl jistý, že tu skutečnost přijala, rozhodl jsem se jí splnit i to druhé přání. Poptal jsem se v několika dětských domácích hospicích.

Co je třeba, jak na to, a tak různě. Pro takové situace totiž u nás zatím nejsou pravidla.

Z Brna nám půjčili naprosto nezištně potřebnou techniku. Já šel za mémi sestřičkami, které to s onou maminkou intenzivně prožívaly, a řekl jim: „Budu do té rodiny dvakrát týdně jezdit. Je to partyzánština, nemáme na to peníze, nemáme ani služební auto či jiné vybavení. Jdete do toho některá se mnou?“ Okamžitě se mi přihlásilo šest sester. Tak jsme tam jezdili, dítě prospívalo, byt ten stav byl beznadějný. Rodiče chodili na procházky, byli s ním každý den. Asi po měsíci zemřelo. Ta zkušenost byla nesmírně důležitá nejen pro ty rodiče, ale i pro nás ostatní. Ptala jste se na smysl krátkého života. Tady je odpověď – ten chlapec žil měsíc a za dobu svého života nás dovedl na myšlenku změnit zavedené postupy, přinutil nás jinak přemýšlet a inspiroval nás k tomu, abychom se snažili dál a hledali cesty. Výsledkem bylo založení dětského mobilního hospice v republice. Ondrášek v Ostravě, Krtek v Brně, pražská Cesta domů a od října Nejste sami v Olomouci. Takže vidíte, malé dítě může i za hodinu svého života změnit tolik, co někdo nedokáže za celý dlouhý život.

— Vy jste to slovo nepoužil, ale jakoby bylo ve všem, co děláte. Důstojnost. Je pro vás důležité, abyste vašim pacientům, kteří z toho nemají rozum, dopřáli důstojnou péči?

Určitě, v tom mě inspiroval Albert Schweitzer. Úcta k životu je jeho výraz. A ta jde ruku v ruce s důstojností. On říká: „Jsem život, který chce žít uprostřed života, který chce žít, který chce žít, který chce žít.“ A může to jít stále hlouběji a hlouběji. Prostě kontinuita vývoje. Mám rád i Indiány a jejich filozofii, která si váží všeho živého i neživého. Vody, vzduchu, zvířat, kamene a především sebe navzájem. Takže ano. Důstojnost je pro mě důležitá a strašně mě hněte, když někdo s někým jedná povýšeně nebo nedůstojně.

reportáž

Kurzy a expedice jako koření studia

Už s ohledem na charakter studia na fakultě tělesné kultury je jasné, že ne vše si lze osvojit v učebnách, tělocvičnách nebo v knihovně. Proto mohou studenti absolvovat řadu výcvikových kurzů, z nichž si přivezou nejen neocenitelné zkušenosti, ale často i zážitky na celý život.

Nejde jen o kurz lyžování, který nejspíš vytane na mysli jako první. V nabídce je také snowboard, windsurfing, cyklistika, vodní či vysokohorská turistika nebo třeba základy horolezectví. Anebo technické sporty. „Jde o pohrobky sportů sdružených před rokem 1989 ve Svazarmu, Svazu pro spolupráci s armádou. Studenti si na kurzu vyzkoušejí střelbu ze vzduchových zbraní, lukostřelbu, ploutvové plavání, rádiový orientační běh či letní verzi biatlonu,“ přiblížil garant kurzu Michal Šafář.

Nejen za technickými sporty studenti vyjíždějí do fakultního výcvikového střediska Pastviny na kraji Orlických hor, kde nechala litry potu i řada nynějších zaměstnanců univerzity. Při vzpomínání na studentská léta ovšem Šafář sáhl po historice odjinud. „Památka je příhoda z lyžování na Chopku. Vedoucí kurzu doktor Bank

se otočil na studenty a se slovy ‚Kdo mi nestačí, nepatří do prvního družstva‘ zmizel v mlze. Už ho ten den nikdo neviděl. Aby nedošlo k mýlce, tuto příhodu znám z vyprávění kolegy Pavla Hápa. Já byl ve čtvrtém družstvu, ale své vedoucí doktorce Formánkové jsem nestačil úplně stejně,“ prozradil.

Pamětní medaile kapitána Nálepky

„Nad ránem se budíme zimou, karimatky nám přimrzly k zemi ve stanu, který jsme si tak vydýchali, že nám mikrokapičky namočily shora spacáky. Bude pěkně, ale kosa je strašná, teploměr hlásí minus 13,5 stupně. Vyhrabat se ze spacáku je za odměnu, hupsnout do zmražených bot je horší, ale čeká nás závěrečná etapa.“ To jsou slova Barbory Fialové z rekreologického zimního pobytu v Nízkých Tatrách, údajně nejnáročnějšího kurzu vůbec.

Jeho garant Michal Petr to připouští. „Buďte plně 24 hodin pohlčeni zimní přírodou, která leze často za nehty, anebo na kurzu nejste. Není nic mezi, jako zavřít se na pokoj a odpočinout si. Smyslem je, aby

text: Martin Višňa
foto: archiv FTK

si studenti zažili, jak se dá pracovat s podmínkami zimní přírody s cílem osobnostního růstu u účastníků. Zimní příroda je přísná učitelka, dává okamžitou zpětnou vazbu a nedá se umluvit," vysvětlil.

Kvůli vhodnějším podmínkám rekreativně vyrazili na Slovensko, kde je větší jistota sněhu a lze volit trasy dále od civilizace. Letos putovali po hřebenu Bukovských hor až k hranici s Ukrajinou, před časem dokonce Svaz slovenských protifašistických bojovníků účastníkům kurzu tematicky zaměřeného na Slovenské národní povstání udělil pamětní medaili kapitána Jana Nálepky-Repkina.

V Evropě ojedinelý

Procházka růžovou zahradou ovšem nejsou ani kurzy, které absolvují studenti ochrany obyvatelstva. Například když cvičili na Lipně záchranu tonoucího ze zamrzlé vodní hladiny, těžko by si to s nimi někdo chtěl vyměnit.

Kolegové z katedry aplikovaných pohybových aktivit se zase mohou pochlubit tím, že jejich integrovaný zimní výcvikový kurz, na němž studenti získávají praktické zkušenosti a zároveň umožňují handicapovaným dětem užít si zimních radovánek, je v Evropě ojedinelý. Letos se ho v Koutech nad Desnou zúčastnilo na sto padesát lidí, mezi nimi děti se sluchovým či zrakovým postižením nebo vozíčkáři. „Záběrem na různé cílové skupiny a poskytnuté služby a také třeba spoluprací se sportovními svazy zrakově a sluchově postižených sportovců náš kurz nemá v České republice a podle našich informací ani v Evropě obdoby,“ uvedl garant kurzu Ondřej Ješina.

Intenzivní úvod

Mezi výcvikové kurzy se dají zařadit i expediční projekty, na nichž si studenti vyzkoušejí realizaci zamýšlené akce tak říkajíc od A až po Z. V posledních letech se například učili týmové spolupráci při plavbě na historické plachetnici nebo zpřístupňovali mnohdy netradiční sportovní zážitky osobám s postižením na expedicích v Alpách či v Norsku.

Nutno ale podotknout, že v paměti některých studentů navždy uvízly už úvodní adaptační kurzy. „Sáhla jsem si tam na své tehdejší psychologické i fyzické dno, ale hned bych se vrátila. Už jen proto, že jsem nevěděla, co mě při studiu čeká, a žila jsem tam kouzlem okamžiku. Pro mě, a věřím, že i pro ostatní, to byly velice zásadní dny, první zážitky z vysoké školy,“ prozradila druhačka Kristýna Navrátilová.

doporučuji

kniha

Jan Gregar, *student doktorského studia Pedagogiky, PdF*

Nepopíratelné: Evoluce a věda o stvoření světa

je dílem jednoho z největších popularizátorů vědy současnosti Billa Nye. Knižka mi padla do oka po přečtení Stručné historie času a dalších knih od Stephena Hawkinga. Mohu ji doporučit všem, kteří se trochu zajímají o evoluční biologii, protože je jednoduše napsaná a obsahuje dostatek příkladů této teorie, která stále podněcuje četné diskuze i v dnešní době.

web

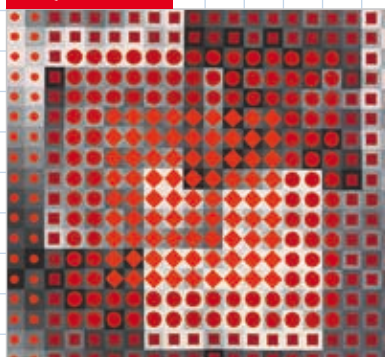

Luděk Plachký, *student oboru Právo, člen Akademického senátu PF*

Forbes Espresso www.forbes.cz/espresso

je po ranním šálku nápoje Caro (kávu nepiji) většinou to první, co si přečtu. V pěti minutách se dozvím vše podstatné, co se ve světě děje, a to nejen v oblasti byznysu, politiky, ale překvapivě i showbyznysu. Vždy se jedná o zprávy, které hýbou celosvětovým veřejným míněním a situací na finančních trzích. Pokud mě nějaké téma zaujme, jen kliknu na odkaz a dozvím se podrobnější informace.

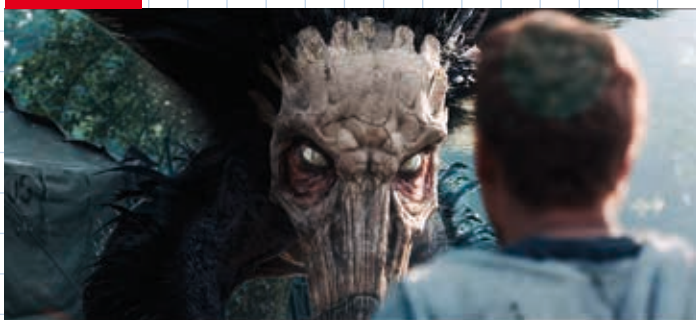
výstava

Simona Sigmundová, *oddělení interního auditu a kontroly RUP*

Slisované plechovky od coly, duralové tyčky, zmuchlaný papír, korkové špunty, ocelové piliny, korodované trubky, bužírka, plastová víčka, špagátek. Utopická vize, gestická abstrakce, vizuální poezie, nekonstruktivní tendence, konkretismus, kinetismus, figurace, groteska. Zajděte si prohlédnout stálou expozici Muzea umění Olomouc **Století relativity** a sledujte, jak perfektně jde tenhle terminologický shluk dohromady s netříděným odpadem. Udělejte si čas a nechejte na sebe působit svérázné výtvary talentovaných duchů – pobaví vás, ohromí, možná i zneklidní a šokují. Prožitok zaručen.

video

doporučuji

Daniel Kunz, produkční, Audiovizuální produkce UP

MUSÍM MRKNOUT...

Vizuálně povedený a velmi svěží vítr do slovanské kinematografie přináší naši severní sousedi. Převdli legendy do propracovaných příběhů a zmodernizovali je. Mohu říci, že dílka jsou mimořádně koukatelná. Krátkých filmů je prozatím pět (a k tomu několik Making of a hudebních videí), ale profesionalita a preciznost, s jakou jsou vytvářena, opravdu stojí za zhlédnutí. K dispozici jsou i české titulky na www.videacesky.cz nebo na youtube jako **Legends Polskie**.

festival

JA!

Štěpánka Ištvánková, studentka Německé filologie, FF

Olmützer Kultur tage tedy Olomoucké dny německého jazyka vám ve dnech 6.–12. dubna přinesou notnou dávku současné německojazyčné kultury. A hlavně – spisovatele Jaroslava Rudiše osobně! Literární čtení však nebude jediným, co tento festival nabídne. Připravena je také Pecha Kucha, filmové projekce, výstavy či divadelní a koncertní vystoupení. Přijďte se sami přesvědčit o tom, že i němčinu lze milovat a že i v německé kultuře je z čeho vybírat! Pro více informací sledujte na Facebooku Festival Olmützer Kultur tage.

hudba

Michaela Cyprová, oddělení komunikace RUP

Izraelský hudebník, zpěvák a textař **Asaf Avidan** v České republice vystoupil již několikrát – na hlavním pódiu Colours of Ostrava a v pražských klubech. Jeho jedinečný hlas (někdy připomínající Janis Joplin, jindy mladého Roberta Planta) si nyní můžete poslechnout prostřednictvím dvou sérií komorních nahrávek na Avidanově webu www.asafavidanmusic.com. Vznikly za kuriózních podmínek – Asaf byl na 48 hodin zavřený jen se svými nástroji: cyklus **AVIDAN IN A BOX I** se nahrával v jižním Tel Avivu a **AVIDAN IN A BOX II** v atraktivním prostředí francouzského zámku.

Chodí na základní školu a už studují i na univerzitě

Interaktivní muzeum vědy Univerzity Palackého Pevnost poznání slavnostně zahájilo letní semestr Dětské univerzity. Pro zvědavé posluchače je připraveno deset poučných a zábavných přednášek, které 9. května ukončí promoce v areálu Korunní pevnůstky.

Na imatrikulaci děti doprovázeli jejich rodiče i prarodiče, kteří si s úsměvem vybavovali chvíle svých vysokoškolských studií. Jejich potomci budou mít ve studiu malý náskok. Již od osmi let mohou zažít atmosféru přednášek, zjistí, co je to index a dostanou diplom o absolvování. Především ale získají rozhled hned v několika vědních oborech. „Hodně mě zajímá věda a připadá mi, že ve škole tolik informací nezjís-

tím. Proto mě rodiče přihlásili. Jsem zvědavá hlavně na biologii a historii,“ těšila se Barbora Buchtová z Bohuňovic, kterou doprovodila babička Jiřina Tauwinklová. Ta se svěčila, že nadanou vnučku v jejich zájmech podporuje celá rodina. „Líbí se nám, co Pevnost poznání dělá pro děti, a myslíme si, že Barborku tento zajímavý program může v budoucnu nasměrovat na vysokou školu.“

Přednášky připravují odborníci z UP a s malými studenty budou mluvit mj. o filozofii, o smyslových iluzích, o tajemství rukopisu nebo o rizicích sociálních sítí. Podle proděkana přírodovědecké fakulty Romana Kubínka Dětská univerzita beze zbytku naplňuje jeden z hlavních cílů Pevnosti po-

znání, kterým je popularizace vědy. „Zjistili jsme, že tato aktivita má silný popularizační náboj a že děti rodiče a prarodiče po přednáškách bombardují různými dotazy a seznamují je s tím, co slyšely a viděly. Dospělí jsou tak mnohdy vtaženi do zajímavých témat, která jim přinesou nové informace a mohou si je spojit s fakultou.“

Dosud mohlo Dětskou univerzitu absolvovat každé dítě pouze jednou. Koordinátorka Michaela Kratochvílová by to ale chtěla změnit. „Rodiče si přejí, abychom program rozšířili i pro starší děti. Proto uvažujeme, že od zimního semestru registraci otevřeme i pro zájemce, kteří už výuku absolvovali. Přednášky proto budou úplně nové.“

text: Eva Hrudníková
foto: Gabriela Knýblová | archiv
Jana Borunského

Můj studijní rok 2016

Olomouc

Soul

Olomouc

Manila

Olomouc

Ví, jak ostrá a pálivá jídla se podávají v restauracích v Jižní Koreji. Neztratil se v desetimilionovém Soulu. Zažil korupci na Filipínách... To všechno během jediného roku. Chtělo by se dodat vášnivý turista. Tím ve skrytu duše Jan Borunský určitě je. Ale především je posluchačem Právnické fakulty Univerzity Palackého, který má odvalu plnit si své studijní sny.

Zatímco většina studentů práv se při výběru studijních pobytů a pracovních stáží dívá na mapě na Západ, Jan Borunský chtěl na Východ. „O studiu na asijské univerzitě jsem začal uvažovat v roce 2015, kdy jsem se byl podívat v Pekingu se svým bratrem jako turista. Velice mě překvapilo, jak vyso-

kou úroveň vzdělání tamní univerzity nabízejí.“ Zlákala ho možnost kvalitního studia propojená s možností poznat zemi s úplně odlišnou kulturou.

Viděl jsem nejtřeštěnější hranici světa

A výsledek snu a Honzovy silné vůle? Letní semestr strávený na prestižní Hankuk University of Foreign Studies v Soulu, partnerské vysoké škole Univerzity Palackého. Výuku měl čtyři dny v týdnu, bydlel ve studentském kampusu, pokoj sdílel s Korejcem. „Škola je pro Korejce prioritou. Hodně investují do vzdělání, platí si kurzy angličtiny. Univerzitní režim mi přišel přísnější než

u nás. Možná to vychází z válečného stavu, ve kterém jsou se Severní Koreou. Kluci navíc musí na dva roky na vojnu,“ přemýšlí nahlas Jan Borunský, posluchač 5. ročníku oboru Právo.

Líbilo se mu, že korejský vzdělávací systém používá takzvané relativní hodnocení, kdy u testu či zkoušky neúspěšnější student získává sto procent bodů a ostatní se hodnotí podle něj. „U nás jsou známky během studia nepodstatné. Nehrají žádnou roli při získávání zaměstnání. V Koreji mají ti nejlukrativnější zaměstnavatelé přímo v podmínkách pro přijetí určitý průměr známek. Pro studenty je to děsně motivující.“ →

Jan Borunský (* 1991)

Student 5. ročníku oboru Právo na PF UP. Letos ho čekají státní závěrečné zkoušky. Diplomovou práci píše pod vedením docentky Naděždy Šiškové na téma Evropský parlament a národní parlamenty ve světle Lisabonské smlouvy. Mezi jeho koníčky patří cestování, sport a hudba.

Přidává další srovnání. Tentokrát kvality výuky a učitelů. „Nebojím se říct, že olomoucká univerzita je srovnatelná s top světovými univerzitami. Na naší fakultě je řada akademických pracovníků, jejichž odbornost i jazyková vybavenost je špičková.“

O Koreji mluví jako o zemi s vysokou životní úrovní, kde je i bezpečno. Korejce poznal jako velmi tolerantní lidi. „Jen ta jejich ostrá a pálivá jídla nemusím,“ říká. Zvykal si na ně asi měsíc. „Číšníci v restauracích nemluví anglicky a jídelní lístky jsou jen v korejštině. Holt nezbylo než náhodný výběr,“ vzpomíná na metodu pokus omyl.

Cestovat příliš nestihl, školní docházka byla neúprosná. Přesto si přivezl, jak sám říká, zatím svůj nejsilnější cestovatelský zážitek. „Univerzita nás vzala na nejstřeženější hranici světa mezi Severní a Jižní Koreou. Z demilitarizované zóny je to do Severní Korey doslova jen několik metrů. Ze severokorejské strany, z první viditelné vesnice, jsme slyšeli i propagační hlášení.“ Když semestr skončil a Honza mohl konečně cestovat, spěchal už zase do Olomouce dodělat zkoušky. Během léta je úspěšně zvládl a přišel další sen...

Na Filipíny do advokátní kanceláře

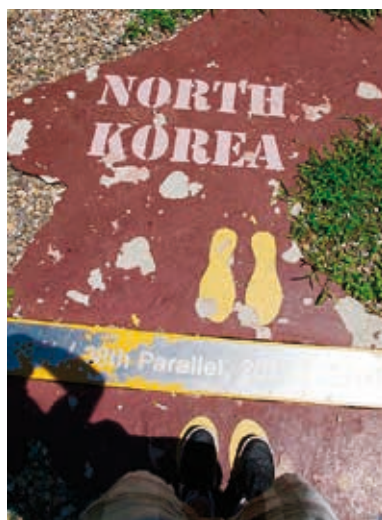
K jeho naplnění Janu Borunskému výrazně pomohl indonéský vyučující, ke kterému v Soulu chodil na předmět Právo jihovýchodní Asie. „Už během studia jsme se bavili, že bych na nějaký tamní institut vyrazil na praxi prohloubit si znalosti. Vzal si na mě kontakt a poslal mi několik tipů.“ Nakonec se Honza velmi rychle domluvil s menší advokátní kanceláří na Filipínách. Do filipínské metropole Manily odletěl v září a strávil tam skoro tři měsíce.

„Slíbili mi přímou interakci s klienty. Když jsem dorazil, seznámili mě s chodem kanceláře a přidělili mě k jednomu z advokátů. Mohl jsem číst spisy, porovnávat právní úpravy, podílet se na řešení konkrétních případů,“ popisuje tamní praxi a vybavuje si třeba případ, kdy pomáhali klientovi Australanovi rozjždět na Filipínách podnikání. Povedlo se. Syn polských emigrantů dnes vaří v Manile tradiční polské pirohy.

Na Filipínách je úředním jazykem angličtina. „To pro mě byla velká výhoda. Spisy jsou v angličtině, soudní jednání probíhají v angličtině.“ Do soudní síně se dostal při své praxi několikrát. Kdo by čekal důstojné budovy, byl by zklamán. „Soudy tam často sídlí v domech, které jsou ve velmi špatném stavu. Rozhodně to nejsou žádné dominanty měst, naopak.“ Bídna je podle Jana Borunského i samotná vykonatelnost soudní moci. Úplatky a korupce jsou běžnou součástí tamního života.

Když se ohlíží za celým rokem 2016, neopomene zmínit roli domovské právnické fakulty. „Zahraniční oddělení mě od počátku podporovalo. Spolupráce byla vynikající. Dokonce se mi podařilo získat na obě cesty stipendium, které pokrylo významnou část nákladů. Paní děkanka mi povolila individuální studijní plán, vyučující mi vyšli vstříc,“ dodává budoucí právník. A co mu ten hektický rok dal? „Získal jsem nadhled, zkušenosti, měl jsem možnost odborného srovnávání, poznal jsem jinou kulturu. Můžu si přidat i pár zajímavých položek do profesního životopisu. Třeba se budu jednou ucházet o práci v korejské automobilce Hyundai, která vyrábí kousek od nás,“ dodává rodák z Opavy.

- ▼ Hlavní budova univerzity v Soulu, ve které je i aula.
- ▶ 38. rovnoběžka, podle které byly země po Korejské válce rozděleny.
- ▶▶ Jádrem demilitarizované zóny. V popředí vojáci Jižní Koreje, v pozadí voják Severní Koreje.

text: Ivana Pustějovská
foto: Gabriela Knýblová

absolvent

A portrait of a young woman with long, straight blonde hair, wearing black-rimmed glasses and a black and white horizontally striped turtleneck sweater. She is smiling warmly at the camera. The background is a blurred indoor setting with soft, warm lighting.

Marinella Danosová: Mám ráda akci

Marinella Danosová (* 1982)

Absolventka PdF UP, Učitelství pro střední zdravotnické školy. Diplomovaná zdravotnická záchranářka pracuje u Zdravotnické záchranné služby Olomouckého kraje, jako odborná asistentka působí na Fakultě zdravotnických věd UP a je prezidentkou Komory záchranářů zdravotnických záchranných služeb ČR.

Zakvílí brzdy, auto zastaví skoro na místě, otevřou se dveře, vyběhne muž a žena. Drobná blondýnka si rychle hodí na rameno těžký batoh, její partner nenese nic. Okolosedoucího řidiče ta letmá scéna naštve tak, že přibrzdí, stáhne okénko a zařve: „To jí ten batoh nemůžeš vzít, frajere?“ Nemůže, i když je mu v ten okamžik trapně a i když by sebevic chtěl. K úvodní scéně je totiž potřeba dodat dva důležité detaily. Žena i muž mají na sobě reflexní oranžové bundy a vyběhají ze sanitky. Muž je řidič a žena zdravotnická záchranářka. „A záchranář si musí nést své vybavení sám. Tohle pravidlo prostě platí,“ říká s úsměvem Marinella Danosová.

Její dosavadní kariéra může na první pohled vypadat jako Rubikova kostka: různě rozházené barevné čtverečky zdánlivě k sobě nepatří. Zdánlivě. Ale stačí pár správných tahů, dobré načasování a vše zapadá do sebe. Na začátku, v patnácti, v roce 1997 byla jedna kostička – studium „na sestřičku“ na zdravotnické škole v Opavě. Pár let na to, v roce 2017, je profesních kostiček mnohem víc a skládají zajímavý obraz. Je v něm studium Pedagogické fakulty UP, absolvování oboru diplomovaný zdravotnický záchranář na vyšší odborné škole, práce záchranářky u Zdravotnické záchranné služby Olomouckého kraje, přednášení na Fakultě zdravotnických věd UP a „prezidentování“ komoře záchranářů. Hodně kostiček, ale ve výsledku jeden ucelený obraz: pomoc jiným.

Proti stereotypu je dobrá oranžová

„Myslím, že propojení teorie, to, že budoucí záchranáře učím, a praxe, zároveň sloužím směny na záchrance, jde docela dobře

dohromady. Potřebuju k životu adrenalin, a kdybych jen učila, chyběl by mi, bála bych se stereotypu. V okamžiku, kdy na sebe vezmu naše oranžové oblečení, mi to nehrozí. Každá situace je jiná a v každé se musíte přímo na místě znovu a znovu rozhodovat. To mě baví, a to mě i motivuje. Při učení pak můžu zúročit, co sama dobře znám,“ vypráví v kanceláři na fakultě zdravotnických věd.

Je v „civilu“, elegantní šaty, brýle s černými obroučkami. Ale na věšáku u dveří visí připomínka druhé Marinelly – oranžová bunda od záchranářského stejnokroje. Během měsíce slouží na záchrance i patnáct dvanáctihodinových směn. Přiznává, že jako žena – záchranářka, si musela svou pozici v převážně mužském světě vydobýt. „Musíte dokázat, že tu práci zvládáte, že jí rozumíte, umíte. Pak vás respektují a stanete se součástí týmu.“

Když se v operačním středisku záchranky rozdrní telefon, rozhoduje dispečer během pár vteřin, koho do terénu pošle. Podle často neúplných nebo zmatených informací musí vyhodnotit situaci. „Určí prioritu a pak buď vyjíždí dvojposádka, tedy záchranář a řidič, nebo trojposádka i s lékařem. I když vyjíždíme sami, musíme zvládnout i život zachraňující úkony. Pokud to situace na místě vyžaduje, konzultujeme stav po telefonu s lékařem,“ vypráví záchranářka. Zažívá při práci radostné chvíle, když se narodí dítě, i okamžiky, kdy už nemůže pomoci.

Práce záchranářů je náročná fyzicky i psychicky. V dnešní době navíc přibyl riziko napadení. „Stalo se mi to zatím dvakrát během těch pěti let, co jsem na záchrance. Člověk je pak obezřetnější a u určitých typů pacientů si dává velký pozor. U některých stavů totiž tu agresi přímo

předpokládáme. Například při velmi nízké hladině cukru, kdy je člověk v bezvědomí, se může stát, že se po podání cukru začne probírat a než se probere do plného vědomí, může být agresivní, brání se. Cílené napadení jsem zatím naštěstí nezažila.“

Kdo chce poděkovat, cestu si najde

V okamžiku, kdy si oblékne pracovní uniformu, stává se pro mnohé lidi anonymní. Je tou mladou paní, co přijela se sanitkou. Hlavu si s tím neláme. „Když chce někdo poděkovat, tak si vaše jméno zjistí a pak třeba napíše děkovný dopis. Stává se to. Není to často, ale o to víc to hřeje na srdíčku.“

Kromě učení a práce na záchrance „šéfuje“ i komoře záchranářů, jejíž je prezidentkou. Profesní sdružení má na 270 členů a Marinella Danosová musí úřadovat, lobbovat. „Zvou nás k jednáním o legislativu, snažíme se tlumočit na různých úrovních potřeby naší nelékařské profese. Jednáme s různými institucemi, ministerstvy.“

Jako u každého i u ní platí, že je něco za něco. „Mám málo volného času,“ přiznává. Navíc si práci nosí i domů. Partner je letecký záchranář. „Někdy zachraňujeme ještě u večere a probíráme, co jsme zažili.“ A kdo zachraňuje doma záchranáře? „Máme starfordširského bulteriéra Timmiho, a to je taková moje canisterapie. I procházky s ním mě udržují v kondici.“

A tu potřebuje, protože má nové a nové plány: „Dokončit doktorské studium, rozšířit si odbornost jako záchranář pro urgentní medicínu, pomoci fakultě při rozběhnutí nového bakalářského oboru zdravotnický záchranář... A dál? Dál se uvidí, ale sanitky se určitě hned tak nevzdám,“ tvrdí rezolutně Marinella Danosová.

životní styl

*Portál **Chodím Olomoucí** provozuje Univerzita Palackého se souhlasem a podporou spolku Pražské matky, který vyvinul a spravuje portál **Chodci sobě** v Praze. Více na chodimolomouci.cz*

Chodím Olomoucí

text: Milada Hronová
foto: Gabriela Knýblová

Upozornit na problémy, s nimiž se Olomoučané setkávají při svých cestách městem, mohou lidé díky jedinečnému portálu. Dostal název Chodím Olomoucí a provozuje ho Univerzita Palackého.

Kdo chce, může tak prostřednictvím webových stránek upozornit například na špatný chodník či problematický přechod parkování. Portál eviduje také záznamy o bezohledné a rychlé jízdě aut v určité lokalitě a zajímá se o funkčnost bezbariérových přístupů.

„Chceme zjednodušit komunikaci mezi občany a těmi, kdo je zastupují a zodpovídají za kvalitu života ve městě. Záleží nám na tom, aby se lidé zapojili do veřejného

dění. Oni mohou být těmi, kteří upozorní na problematické oblasti dopravy ve městě,“ řekl Matuš Šucha, vedoucí katedry psychologie Filozofické fakulty UP. Zdůraznil přitom cíl této aktivity. „Rádi bychom přispěli k udržitelnému rozvoji města. Chceme, aby Olomouc byla městem, které je dobrým místem pro život všech.“

Vložení příspěvku na portál je podle Šuchy jednoduché. Stačí anonymně nahrát do systému fotografii místa s adresou a krátkým popisem problému. Portál nahlášené podněty zobrazí, současně je jeho správci zašlou kontaktním osobám na magistrátu města. „Lidé tak mohou sledovat, jaká místa jsou pro chodce nejsložitější a jak jejich problematicčnost magistrát a další zodpovědné instituce následně řeší,“ vysvětlil Matuš Šucha, dopravní psycholog UP. Už v rámci pilotního provozu se mezi připo-

mínkami objevil například požadavek na opravu rozbité silnice v Křížkovského ulici, mezi filozofickou fakultou, rektorátem UP a Zbrojnicí. Viditelné jsou už i první příklady dobré spolupráce. Na základě podnětů byl opraven například chodník v Kateřinské a ve Ztracené ulici.

„Jsme velmi rádi, že stav města není lidem lhostejný. Nový portál doplňuje možnosti, které už delší dobu existují, například dobře fungující a velmi jednoduchý formulář na stránkách technických služeb, kde lidé mohou oznamovat různé poruchy a problémy. Podněty, které se na novém portálu objevují, se zabýváme samozřejmě také,“ reagoval náměstek olomouckého primátora Aleš Jakubec. Dodal, že všechny tyto aktivity mohou přispět k cílům, kterými se zabývá plán udržitelné městské mobility.

...právě nyní velmi šťastně daguerrotypuje...

Prof. Phil. Dr. Friedrich Franz, OPraem

S datem 1. prosince 1796 je v matrice pokřtěných farnosti městečka Vysokého Veselí, ležícího 13 km jihovýchodně od Jičína, zaznamenáno pokřtění Jana Evangelisty Franze, syna Antonína Franze, „sousedá“ v čísle popisném 78, a Terezie Franzové, dcery „po Janu Žateckým z Czar (?) z Uher“ (v záznamu o pokřtění Janova mladšího bratra Františka Xavera Franze dne 19. října 1798 je jako zaměstnání otce uvedeno „krupař“). V roce 1815 byl devatenáctiletý Jan Evangelista Franz přijat jako novic do premonstrátského kláštera – kanonie sv. Petra a Pavla v Nové Říši a po tříletém noviciátu složil řádové sliby, přičemž zřejmě přijal řádové jméno Fridericus (Friedrich, Bedřich). Roku 1820 byl Friedrich Franz, OPraem, v Brně vysvěcen na kněze, v roce 1831 byl na Karlo-Ferdinandově univerzitě v Praze promován doktorem filozofie a v letech 1824–1842 působil jako profesor fyziky na filozofickém učilišti v Brně.

Umění daguerrotypie

V roce 1839 ukončil francouzský výtvarník a vynálezce Louis Daguerre (1787–1851) svůj dlouholetý výzkum týkající se fotografické techniky nazývané po svém vynálezci daguerrotypie – zjednodušeně řečeno se obraz zachycoval na desku potaženou jodidem stříbrným, přičemž expozice trvala 15 až 20 minut. Už 9. července roku 1840 informoval český časopis *Květy, národní zábavník pro Čechy, Moravy a Slováky*, že v Brně „právě nyní velmi šťastně daguerrotypuje pan dr. Franz, zhotoviv opět mnohé nové obrazy, jakož kostel zábrdovický, kostel a klášter augustiniánský a jiné“ – znamená to tedy, že se již před tímto datem Ph. Dr. Friedrich Franz, OPraem, obeznámil s technikou daguerrotypie, kterou mezitím zdokonalil Daguerrovův žák Antoine Claudet (1797–1867). Dne 3. května 1841 přinesl německojazyčný časopis *Moravia*, vydávaný v Brně, tuto zprávu: „Profesor a senior filozofického učení v Brně dr. Friedrich Franz, jenž k nám uvedl daguerrotypii a s neúnavnou pílí rozšiřuje tento krásný a tak úspěšný vynález, zhotovil 27. dubna Voigtländerovým daguerrotypickým aparátem (tj. přístrojem vídeňského optika Petera Wilhelma Friedricha rytíře von Voigtländer, 1812–1878) první portrét, jenž byl dokončen během jedné minuty. K úžasné přesnosti, s níž světelný paprsek kreslí lidské rysy, takž zachytí i sebemenší pohyb tváře a podá tahy obličje s věrností, jež nemůže být žádným jiným způsobem docílena.“ Ve fondech Moravské galerie v Brně se dochovalo pět Franzových daguerrotypických portrétů včetně jeho vlastní

podobizny (viz obr.), připisována je mu též daguerrotypie *Slavnost Božího těla na Zelném trhu v Brně 10. června 1841*, nyní součástí fondů Moravského zemského muzea v Brně (viz obr.).

Děkan filozofické fakulty a rektor C. k. Františkovy univerzity v Olomouci

Dne 6. listopadu 1842 přešel Phil. Dr. Friedrich Franz, OPraem, na Filozofickou fakultu C. k. Františkovy univerzity v Olomouci jako profesor fyziky a aplikované matematiky, daguerrotypií se však zřejmě již nezabýval a věnoval se hlavně problematice zemského magnetismu. V roce 1844 a v roce 1850 byl děkanem filozofické fakulty a roku 1847 zastával úřad rektora olomoucké univerzity. Mezi Franzovy nejlepší posluchače náležel zakladatel genetiky Gregor Johann Mendel (1822–1884), jehož prof. Franz doporučil osobním dopisem k přijetí do Augustiniánského opatství svatého Tomáše na Starém Brně. Po zemských volbách 31. května 1848 zasedal prof. Phil. Dr. Friedrich Franz, OPraem, jako jeden z pěti poslanců kurie vysokých škol olomouckých na Moravském zemském sněmu, a to do odročení sněmu 24. ledna 1849. Po uzavření Filozofické fakulty C. k. Františkovy univerzity v Olomouci v roce 1851 odešel Phil. Dr. Friedrich Franz, OPraem, do Salzburgu, kde se stal ředitelem reálky, a v roce 1853 byl zvolen opatem premonstrátského kláštera – kanonie sv. Petra a Pavla v Nové Říši. Zde v opatské hodnosti Phil. Dr. Friedrich Franz, OPraem, dne 12. dubna 1860 zemřel.

foto:
Gabriela Knýblová

Joy Igoni přijela do Olomouce z Nigérie. Studuje v doktorském studijním programu Special Education, tedy speciální pedagogika na Pedagogické fakultě UP. Je posluchačkou 3. ročníku.

Áyípadà lohun kanšoşo tó dúró lójú kan

Írírí ayé nínú àwùjò òtun, máa n fẹ́ kí à tẹ́ sí ibi àyípadà. Láí fi tí írírí mánìgbàgbé tí moni nígbà tí mo dé sí olomouc lásiko ògìnnìtìn, tí tí láéláé ni ilú yìi yóò jẹ òkan lára, àwọn íhí tí mo fẹ́ràn. Àwọn ẹwà nnkan mánìgbàgbé aje mótàn ní àwọn gbàgede káàkirin ibi igbafẹ́ ati nnkan ojútò itàn, ni ó mú írírí mi gbòòrò ni pa ilu yìi sí. Idakẹrórọ́ ati imótótó olomouc ló yàà sòtá gedebge.

Pàápàà jù lọ àwọn oúnjẹ Czech, àwọn bii akànşe búrẹ́di, omítooro ọbẹ málú, ànòmó aláàşáro àti ẹran adiyẹ àti àwọn nnkan miràn. Agbékálẹ́ igbòkẹgbodò nnkan irinnà tó dúróore jé kí n lè lo àsikò mi bó tí tọ́ àti bó tí yẹ. Ohun iwúrí ni láti pàdẹ àwọn eèkàn ilu Czech, pẹ́lú àwọn akékọ́ ilẹ̀ òkèèrè, èyí tí ó fún ayé mi ní írírí manìgbàgbé, ní pàtàkì ayeyẹ kérésimesi funfun èyí tí wọn şe, kò lè kúrò lẹkàn mi tí tí láé. N kò tìlè gbàgbọ́ pé nínú gbàngàn arẹwà ilu Olomouc ni mo tí şe igbéyàwó mi.

Írírí tó rẹwà ni kíkọ́ èkọ́ ni ojútò akànşe èkọ́ ni fásití Palacky ni Olomouc. Èyí ló fún mi àyè lati pade àwọn olùkọ́ tí mùsémùsẹ wọn da mùsémùsẹ, àwọn aláákóso ófìsì ní àgbáyé atí àwọn akẹgbé mi tí wọn jé kí n ní imọ́ kún imọ́, láfikún ni imọ́ mi nínú ètò èkọ́ pàápàà jù lọ inípa bí a tí n lo ẹrọ igbàlódé gẹ́gẹ́bí ohun èlò idánìlẹkọ́.

Mo le fọwọ́ soya lori àyípadà òdèrèkoore ati ànfààni eyi tí mo ri ní ilu olomouc atí fásití Palacky lápapọ́.

Změna je jediná neměnná věc

Pobyt v novém prostředí často po člověku vyžaduje, aby se přizpůsobil změnám. I přesto, že jsem přijela do Olomouce v třeskuté zimě, což je pro mě nesmazatelný zážitek, město pro mě navždy zůstane jedním z nejmilejších míst. Uchvátila mě krása historických památek, různá náměstí, parky i muzea. Olomouc je jedinečná svým klidem a čistotou.

Miluju taky některé speciality české kuchyně, hlavně knedlíky a guláš nebo bramborovou kaši a kuřecí řízek. Díky dobře fungujícímu dopravnímu systému si dokážu lépe organizovat čas. Moc ráda se setkávám s báječnými lidmi z Česka i s dalšími zahraničními studenty, díky nimž budu mít už navždy na co vzpomínat. Úžasným zážitkem pro mě byla oslava bílých Vánoc. Také by mě nikdy nenapadlo, že budu mít svatbu v nádherné historické budově olomoucké radnice.

Co se týče studia na Institutu speciálně-pedagogických studií PdF UP, jsem maximálně spokojená. Umožnilo mi poznat příjemné a chápatící učitele, pracovníky zahraničního oddělení i spolužáky a získat znalosti, zkušenosti i dovednosti pro svůj akademický růst. Zvláště mě zaujalo využívání elektronických výukových pomůcek.

Pobyt v Olomouci a studium na Univerzitě Palackého mě neustále obohacuje. S důvěrou čekám, co mi budoucnost v tomto městě ještě nabídne.

univerzita v síti

„Každý den jsem udiven tím, co dokážeme,“ svěřil se mi v rozhovoru neonatolog Lumír Kantor. Bezděky tak vystihl mé pocity při přípravě univerzitního Žurnálu. S každým dalším vydáním jsem stále více udivena, kolik osobností a příběhů se skrývá za zkratkou UP. Vědci, právníci, doktoři, umělci, učitelé, teologové, sportovci... Aniž bychom to tušili, potkáme je všude – vyskočí ze záchranky, natrefové na ně v Orientu, když pod spalujícím sluncem hledají ztracená města, podají nám ruku, když začne bloudit naše duše. Mají na sobě bílý záchranný stejnokroj, sportovní dres, soudcovský talár, řeholní šat nebo jen obyčejné triko a džíny. Ať mají, co mají, udivují. Svou prací, svým zápalem, svým snažením, svými vízemi.

Přeji vám pěkné udivené dny s Univerzitou Palackého

*Ivana Pustějovská
vedoucí redakce médií UP*

ACADEMIA FILM OLMOUC

PŘÍBĚH FILMU & VĚDY,
KTERÝ TRVÁ UŽ 52 LET
#AF052 / 25. – 30.4.2017

MOTTO FESTIVALU
THE FUTURE IS NOW!

Hodně lidí si myslí, že témata, kterým se festival hodlá věnovat, jako jsou **životní prostředí, umělá inteligence, robotika** či **globální oteplování**, jsou věcí budoucnosti, problémem dalších generací. Není tomu tak! **Budoucnost je teď** a jedině my jsme ti hlavní aktéři, my všichni musíme zasáhnout. Jak ostatně nedávno prohlásil sám **Stephen Hawking** – „žijeme v nejúžasnější, ale také nejnebezpečnější době v dějinách našeho druhu.“

FILMOVÝ HIT FESTIVALU
**JE S NÁMI KONEC?
(BEFORE THE FLOOD)**

„Volte vůdce, kteří budou bojovat se změnou klimatu,“ nabádá v závěru palčivého dokumentu jeho hlavní protagonista, oscarový herec **Leonardo DiCaprio**. Výpravny společensko-kritický počín vznikl v produkci **National Geographic** a figuruje v něm mj. i bývalý americký prezident **Barack Obama** nebo vizionář a zakladatel společnosti SpaceX **Elon Musk**. Exkluzivní podívaná, která na AF052 bojuje o hlavní filmovou cenu v **Mezinárodní soutěži**.

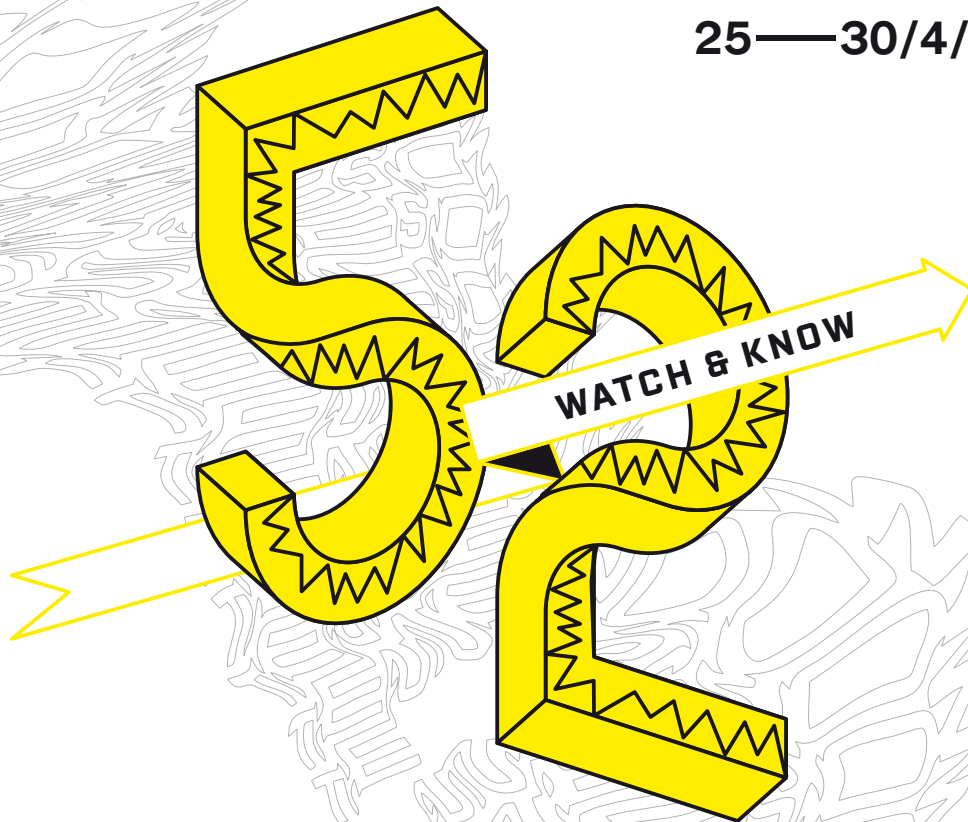
OSOBNOST FESTIVALU
JIŘÍ GRYGAR

Mějte oči vesmíru dokořán! Rektor univerzity **Jaroslav Miller** během slavnostního zahájení festivalu předá **Cenu za přínos popularizaci vědy** legendě české astronomie - **Jiřímu Grygarovi**. Jedna z prvních výrazných osobností, která v česko-slovenském kontextu dokázala celé generace nakazit láskou k vesmíru a zároveň jim přiblížit vztah mezi vědou a vírou.

AFO

**INTERGALACTIC
FILM
FESTIVAL
25 — 30/4/2017**

ACADEMIA FILM OLOMOUC

